

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

Mák setý a konopí v mezinárodním obchodě

Vypracoval: Michal Šilha
Vedoucí práce: Ing. Lucie Tichá, Ph.D.

České Budějovice 2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michal ŠILHA**
Osobní číslo: **E14174**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Mák setý a konopí v mezinárodním obchodě**
Zadávající katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je analýza situace na mezinárodním trhu s mákem setým a konopím a role celní správy při jeho kontrole.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury a informací
2. Formulace situace, problémů a hypotézy
3. Dotazník
4. Shromažďování a třídění výzkumného materiálu
5. Analýza výsledků, jejich vyhodnocení a interpretace

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární přehled. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury. 8. Summary. 9. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40 - 60 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Holland, J. (2014). *Tráva: kompletní průvodce světem marihuany v medicíně, vědě, kultuře a politice.* **Hodkovičky [i.e. Praha]: Pragma.**

Kalínská, E. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století.* **Praha: Grada.**

Kubánek, V. (2009). *Konopí a mák: (pěstování, výroby, legislativa).* **Brno: Tribun EU.**

Miovský, M. (2008). *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium.* **Praha: Grada.**

Vašák, J. (2010). *Mák.* **Praha: Powerprint.**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lucie Tichá, Ph.D.**

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2017**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13
370 05 České Budějovice (1)

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 18. března 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Chci poděkovat vedoucí práce Ing. Lucii Tiché, Ph.D. za cenné rady a věcné připomínky k bakalářské práci.

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Literární rešerše	4
2.1	Mezinárodní obchod	4
2.1.1	Rizika v mezinárodním obchodě	5
2.1.2	Dovoz a vývoz zboží.....	7
2.2	Nástroje k regulaci mezinárodního obchodu.....	7
2.2.1	Autonomní nástroje.....	7
2.2.2	Smluvní nástroje	10
2.3	Celní správa.....	11
2.4	Mák setý.....	11
2.5	Legislativní opatření ohledně pěstování a obchodu u máku setého	12
2.5.1	Rizika zneužití máku jako omamné psychotropní rostliny	13
2.5.2	Nelegální pěstování a obchod máku setého	14
2.6	Konopí	14
2.7	Legislativní opatření ohledně pěstování a obchodu u konopí.....	15
2.7.1	Zneužití konopí.....	16
2.7.2	Nelegální pěstování konopí a obchod s marihuanou	16
3.	Cíl a metodika	17
3.1	Cíl práce	17
3.2	Metodika práce	17
4.	Vlastní práce	19
4.1	Kompetence Celní správy	19
4.2	Analýza trhu s mákem setým a konopím.....	20
4.2.1	Analýza máku setého z pohledu pěstování v ČR.....	21
4.2.2	Analýza máku setého z pohledu obchodu v ČR	23
4.2.3	Analýza máku setého z pohledu obchodu v EU	25

4.2.4	Analýza konopí z pohledu pěstování v ČR	26
4.2.5	Analýza konopí z hlediska obchodu v ČR	29
4.2.6	Analýza konopí z pohledu obchodu v EU.....	31
4.3	Dotazníkové šetření	32
4.3.1	Zpracování dat	32
5.	Závěr.....	40
6.	Summary and keywords	43
7.	Seznam použitých zdrojů	44
8.	Seznam grafů	47

1. Úvod

V současné době je mezinárodní obchod velmi aktuální téma a též velmi diskutované. V posledních letech zaznamenává velký nárůst a významný podíl na něm má globalizace, využívání moderních technologií a trendy internacionalizace. Obzvláště došlo k nárůstu při vstupu České republiky do Evropské unie, jelikož se tím rozšířil trh pro české výrobce, kam mohou umístit své výrobky a zboží. Podíl zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu je při bilancování hospodaření země významným ekonomickým ukazatelem.

Pěstování máku setého je na území České republiky dlouholetou tradicí, která stále převládá i do dnešní doby, i když původem rostlina pochází z Asie. Jeho využití je zejména v potravinářském průmyslu, ale nezralé makovice mohou být zneužity i pro získání opia. V české republice existuje velký počet pěstitelů této rostliny, kteří zásobují nejen tuzemské výrobce, ale i vyváží velkou část sklizně do zahraničí.

Pěstování konopí v České republice není v současné době v takovém rozsahu jako pěstování máku setého. Kvůli předpojatosti vůči této rostlině a špatnému všeobecnému veřejnému mínění ohledně ní, se na našem území tolik nepěstuje, i když její využití je v průmyslové výrobě široké. Kromě toho může být zneužita i pro získání THC.

Dozor nad osobami, které pěstují mák setý a konopí a vyváží je do zahraničí, provádí Celní správa České republiky. Tuto činnost provádí právě kvůli obsahu opia a THC v těchto rostlinách. Celní správa dohlíží nejen na jejich pěstování, sklizeň nebo likvidaci, ale zajišťuje i ohlašovací činnost osob, které chtějí tyto rostliny pěstovat.

Praktická část této práce je zaměřena na zjištění informací o kompetencích Celní správy ohledně pěstování, nakládání s těmito rostlinami a dovozu a vývozu, zjištění údajů o vypěstovaném množství na našem území a počtu pěstitelů a konkrétních dat ohledně zahraničního obchodu České republiky s těmito rostlinami a mezinárodního obchodu mezi Evropskou unií a třetími zeměmi. Součástí praktické části je také dotazníkové šetření, které má za cíl zjistit znalost českých zemědělců ohledně legislativních opatření, které se týkají pěstování a zahraničního obchodu máku setého a konopí a jejich názory na tuto legislativu.

2. Literární rešerše

2.1 Mezinárodní obchod

Mezinárodní obchod představuje výměnu reprodukovatelných hmotných statků jedné země s jinými státy, což jí poskytuje překlenout bariéry domácích ekonomických omezení. Z toho plyne, že je užitečné rozlišovat obchod podle jeho vztahu k hranicím suverénních zemí. Vliv rozdílného nebo autonomně spravovaného institucionálního uspořádání (například cel, daní, legislativy atd.), existence národní měny, a především existence vlastních subjektů hospodářské politiky, které monitorují vlastní cíle vnější a vnitřní rovnováhy uvnitř každé země, je okolnost, která nás přiměje se na hospodářské vztahy s naším okolím dívat trochu jinak, než na podobné vztahy výměny v rámci daného státu (Benáček, 1997).

Český statistický úřad bere v potaz dvě pojetí zahraničního (mezinárodního) obchodu. Podle přeshraničního pojetí vypovídá zejména o fyzickém pohybu zboží přes hranice bez ohledu na to, jestli dochází k obchodu mezi danou zemí a zahraničními subjekty. Tyto údaje jsou srovnatelné a mohou posloužit jako indikátor vývoje hodnoty obchodu. Podle národního pojetí vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti dané ekonomiky, tedy i o její obchodní bilanci zahraničního obchodu. Sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi danou zemí a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty.¹

Nová teorie obchodu se přibližuje k teorii mezinárodního obchodu, který klade důraz na prvky mezinárodní ekonomie, které klasická teorie obchodu vynechává, a to zvyšování výnosu a nedokonalé konkurence (Krugman, 2000).

Země působí na svůj zahraniční obchod pomocí souhrnu aktivit, který se nazývá zahraničně obchodní politika. V závislosti na hospodářskou a sociální situaci dané země bude toto působení zaměřeno protekcionističtěji nebo liberálněji. Důležitost zahraničně obchodní politiky pro určitou zemi ovlivňuje míra závislosti ekonomiky na zahraničním obchodě. Ovlivňovat tyto procesy je jejím cílem (Dvořák, 2001).

Zahraničněobchodní a vnější ekonomické vztahy jako celek představují svým způsobem indikátor, hnací sílu, ale i výsledek globalizačních procesů. Dynamika, rozměr a struktura zahraničního obchodu, finančních toků a dalších souvisejících

¹https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozim_ekon

ekonomických aktivit charakterizují vzájemnou propojenost a závislost států a teorií celého světa (Svatoš, 2009).

2.1.1 Rizika v mezinárodním obchodě

Všechny oblasti podnikání jsou spojeny s riziky, která mohou ohrozit předpokládané výsledky. Některá rizika mají velice rozsáhlou působnost, například riziko změny tržní situace, jiná jsou specifická pro určitá odvětví nebo pro určité činnosti. V jednotlivých sférách podnikání se postupně vytváří nástroje a praktiky, jak s riziky zacházet (Kalínská, 2010).

Mezinárodní ekonomické vazby mohou ovlivňovat rizikovost podnikání pozitivně i negativně. Jestli podnik prodává své výrobky nejen v tuzemsku, ale i na zahraničních trzích, snižuje svou závislost na domácím trhu. Jednotlivé trhy se od sebe odlišují a snížení poptávky na jednom může vývozce vyvážit vyšším prodejem tam, kde je poptávka vyšší. Rozdělení aktivit podniku mezi různé trhy mívá příznivý vliv na stabilitu jeho podnikání (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

V mezinárodním obchodu se podniky setkávají hlavně s těmito druhy rizik:

- rizika tržní,
- rizika komerční,
- rizika přepravní,
- rizika teritoriální,
- rizika kurzová,
- rizika odpovědnostní a další typy rizik (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Rizika tržní představují možnost, že zapříčiněním změny tržních podmínek podnik nedosáhne předpokládaného výsledku nebo bude ve ztrátě. Ovšem vývoj trhu také může přinést příznivější výsledek, než se očekávalo. Každý podnikatelský subjekt nese toto riziko i ve vnitřní ekonomice, ale v zahraničním obchodu působí modifikovaně například rozdílným vývojem na různých trzích (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Rizika komerční jsou rizika vyplývající z nesplnění závazku obchodním partnerem. Dotýkají se nejen vztahů mezi vývozcem a dovozcem, ale i průvodních služeb využívaných v obchodu, například vztahů k zasílatelům, kontrolním

společnostem, dopravcům, pojišťovnám apod. Zvýšená rizikovitost v této oblasti ovlivňuje dosažené výsledky obvykle tím, že obchodník dosáhne při realizaci transakce horšího výsledku, než očekával nebo jí vůbec neuskuteční. Hlavně výběrem obchodního partnera je dána intenzita dopadu těchto rizik. Důležité je i právní zajištění daného závazkového vztahu (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

V zahraničním obchodu se toto riziko může projevovat nejčastěji v těchto formách:

- odstoupení obchodního partnera od kontraktu,
- nesplnění či vadného plnění kontraktu dodavatelem,
- bezdůvodné nepřevzetí zboží odběratelem,
- platební nevůle dlužníka,
- platební neschopnost dlužníka (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Rizika přepravní jsou spojena s mezinárodními obchodními operacemi s hmotným zbožím. K poškození nebo ztrátě zboží může dojít během dopravy a škodu utrpí ten, kdo v daný okamžik toto riziko nesl. Ve většině případů to bývá kupující nebo prodávající. Toto riziko ovšem nese i dopravce či speditér tím, že přebírají během dopravy odpovědnost za zboží. V mezinárodním obchodu se přepravní rizika většinou pojišťují, a proto je nutné věnovat pozornost řádnému sjednání pojistné smlouvy (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Rizika teritoriální vyplývají z nejistého politického a makroekonomického vývoje u jednotlivých zemí, ale mohou být i důsledkem administrativních opatření, bojkotu zboží, embarga, přírodních katastrof apod. Ve většině případů mají negativní vliv na výsledky jednotlivých obchodních transakcí nebo i na realizaci podnikatelských záměrů v určité zemi do budoucnosti (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Kurzová rizika jsou spojena se všemi formami mezinárodních hospodářských vztahů a vyplývají z proměnlivosti vývoje kurzů jednotlivých měn. Změny kurzů mohou působit negativně i pozitivně (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Riziko odpovědnosti za výrobek souvisí se širokou ochranou spotřebitele na trzích některých vyspělých zemí, obzvláště v USA a Evropské unii. V těchto zemích je vždy výrobce odpovědný za škody na zdraví nebo majetku, které mohou osoby utrpět v důsledku vad výrobku. Z tohoto důvodu je bezpečnost základním požadavkem

při vývozu některých výrobků do vyspělých zemí. Pojištění je nejúčinnějším a nezbytným nástrojem ochrany proti tomuto riziku (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

2.1.2 Dovoz a vývoz zboží

Nejjednodušší formou vstupu na zahraniční trhy, kterou začínají většinou rozvíjet své mezinárodní aktivity podniky v Česku, jsou vývozní a dovozní operace. Často musí vývozce přizpůsobit exportní strategii vyspělosti trhu a jeho zvláštnostem. Celá řada faktorů, jakými jsou například obchodně-politické podmínky, charakter výrobku, ekonomické a právní prostředí, výběr obchodního partnera nebo efektivnost, ovlivňuje výběr strategie (Machková, Černošlávková, & Sato, 2003).

Vývoz (export) v ekonomice státu je makroekonomický pojem pro celkový objem služeb a produktů nakupovaný zahraničními subjekty. Naopak část produkce nakupovaná domácími subjekty v zahraničí se nazývá dovoz (import). Rozdíl mezi dovozem a vývozem se nazývá čistý export.²

Český statistický úřad uvádí jinou definici dovozu a vývozu. Podle ní vývoz vyjadřuje hodnotu zboží odeslaného do zahraničí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého či dočasného ponechání v zahraničí. Dovoz naopak vyjadřuje hodnotu zboží přijatého ze zahraničí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého či dočasného ponechání v tuzemsku.³

2.2 Nástroje k regulaci mezinárodního obchodu

Všechny země používají různé nástroje pro rozvoj mezinárodního obchodu. Tyto nástroje se dělí na autonomní a smíšené. Do autonomních patří cla, embarga a kvóty a do smluvních veškeré bilaterální a multilaterální smlouvy.⁴

2.2.1 Autonomní nástroje

Prvním autonomním nástrojem je clo. Celní správa je státem vytvořený kontrolní a regulační systém, jehož součástí jsou i celní politika, celní statistika, celní sazby a jiné činnosti vymezené celními předpisy. Pomocí nich může stát ovlivňovat a působit

² <https://managementmania.com/cs/export-v-ekonomice>

³ <https://www.czso.cz/csu/czso/zo>

⁴ <http://finance-bankovnictvi.studentske.cz/2008/05/vznam-autonomnich-smluvnich-nstroj.html>

na pohyb zboží ve styku s cizinou a díky tomu i na uskutečňování zahraničního obchodu (Beneš, 2004).

Jednou z funkcí cla je ochrana vnitřního státu, která je vlastní všem státním celkům. Pohybuje se mezi protekcionismem a liberalismem v závislosti na hospodářské politice jejich vlád. Jelikož cílem dovozců (i spotřebitelů) jsou cla co nejnižší nebo žádná a snahou výrobců je naopak prosadit co nejvyšší celní ochranu před zahraniční konkurencí, není vůbec jednoduché najít kompromis mezi těmito tlaky obchodní a výrobní sféry a vytvořit optimálně vybalancovaný celní sazebník. Při vytváření celního systému jsou důležité tyto cíle:

- podpořit import a umožnit tak vznik konkurenčního prostředí na trhu, které je díky svým dlouhodobějším důsledkům prospěšné i pro tuzemské výrobce mimo jiné i k tomu, aby byli schopni soutěžit s konkurencí na domácím trhu, což jim pak usnadní pozici na trzích zahraničních,
- poskytnout dočasně rozumnou a vyváženou ochranu tuzemským odvětvím, o jejichž rozvoj má stát zájem, a která prokazatelně tuto ochranu potřebují například proto, že se jedná o odvětví procházející nákladnou restrukturalizací nebo nově vznikající,
- nebránit exportu zboží, pokud se tím „nedrancuje“ historické, přírodní, umělecké nebo podobné národní bohatství a vyčerpatelné zdroje (Klabouchová, 1999).

O tom, jak silná je „ochranářská“ funkce cla, nejlépe vypovídají údaje o průměrném celním zatížení (celní incidenci). Celní incidence není prostým aritmetickým průměrem celních sazeb, ale říká nám, jaké je celní zatížení skutečně realizovaných dovozů. Do výpočtu se nezahrnuje obchod v rámci celní unie se Slovenskem, jelikož není brán jako obchod zahraniční podle platných pravidel. Celní incidence České republiky patří tradičně k nejnižším v mezinárodním porovnání a je srovnatelná s vyspělými státy světa (Klabouchová, 1999).

Další funkce cla je funkce fiskální. Z pohledu fiskální politiky je clo příjmem do státního rozpočtu a slouží jako zdroj pro výdaje na zájmy a věci veřejné. Čím je vyspělejší hospodářství země, tím více ztrácí tato funkce na důležitosti. V rozvojových zemích mohou totiž příjmy z cel tvořit státní rozpočet z 20 i více procent, ale ve vyspělých zemích nepřesahuje podíl cla na příjmech do rozpočtu zpravidla

5 procent. Pod touto hranicí zůstávají příjmy z cel i v případě státního rozpočtu České republiky (Klabouchová, 1999).

Poslední zmiňovanou funkcí cla je funkce obchodně politická, která je ovšem nejdůležitější. Clo je totiž nástrojem, který se dá použít k usměrňování restrukturalizace tuzemské výroby, ale také ke komoditní i teritoriální regulaci obchodu. Při bližším zkoumání této funkce se dá zjistit, že clo neplní tuto regulační funkci pouze na straně importu, ale také ovlivňuje export (Klabouchová, 1999).

Tarifní systém v České republice je v současnosti tvořen více než statisícem dovozních celních sazeb. Abychom použili tu správnou sazbu při importu konkrétního zboží, je nutné se nejen orientovat v systému sazeb, ale znát i podmínky pro jejich uplatnění. Mezi běžné sazby, které se v České republice používají patří:

1. Všeobecné clo. Patří k sazbám, které jsou uvedeny přímo v celním sazebníku. Tento typ sazby je snad nejméně používaný, jelikož všeobecné sazby jsou ze všech nejvyšší a pouze ojediněle jsou ve stejné výši jako sazby smluvní. Je to zcela autonomní opatření vlády a není zde vazba s žádnou mezinárodní smlouvou. Všeobecné clo se uplatní v případě, že dovážené zboží pochází ze země, které Česká republika neposkytuje doložku nejvyšších výhod nebo pokud dovozce není schopen prokázat původ zboží a země původu zůstává neznámá.
2. Smluvní clo. Smluvní celní sazby jsou základem celně tarifního systému České republiky i všech členských zemí WTO. Z názvu se dá poznat, že tyto sazby jsou předmětem smlouvy – konkrétně mnohostranné dohody GATT.
3. Preferenční clo. Jedná se o rychleji se rozrůstající část tarifního systému České republiky. Preferenční cla dávají zvýhodněný přístup na trh v porovnání s všeobecnými a smluvními cly (Klabouchová, 1999).

K 30.11.2014 byl úspěšně realizován projekt „Zavedení eCustoms – elektronické a harmonizované celnictví v EU“, který v roce 2010 úspěšně schválilo ministerstvo vnitra. Projekt byl úspěšně ukončen a celkem se zrealizovalo 22 výběrových řízení. Do provozu bylo uvedeno 12 IT systémů a pořízen potřebný hardware. Cílem projektu bylo dosažení celkového zefektivnění a zjednodušení celních řízení a komunikace s dalšími členskými státy Evropské unie a odbourání s tím spojené administrativní

zátěže. Postup při celním řízení v rámci České republiky byl sjednocen a mezi členskými státy EU došlo ke sladění předávaných dat.⁵

Dále mezi autonomní nástroje řadíme embarga a dovozní kvóty. Embargo je výraz používaný pro zákaz vývozu a dovozu specifického zboží nebo mezinárodního obchodu s určitou zemí. V historii byla embarga nejčastěji nařízena v období války. Mohou být uvalena z politických, ekonomických nebo hygienických důvodů.⁶

Dovozní kvóta představuje přímé omezení množství zboží, které může být do země dovezeno během určitého období. Omezení dovozu bývá praktikováno pomocí vydávání licencí vybraným firmám. Dovozní kvóta zvyšuje domácí cenu zboží, protože kvůli omezení dovozů dojde k převisu poptávky nad nabídkou. Dovozní kvóty se uvalují z důvodu ochrany domácích výrobců před zahraniční konkurencí nebo za cílem snížení importů.⁷

2.2.2 Smluvní nástroje

Mezi smluvní nástroje patří různé druhy bilaterálních smluv. Nejčastěji používanými a klasickými prostředky bilaterální zahraničněobchodní politiky jsou obchodní smlouvy a dohody, dohody o zamezení dvojího zdanění, dohody o volném obchodu, dohody o podpoře a ochraně investic, dohody o hospodářské a vědecko-technické spolupráci a obchodní činnosti smíšených orgánů (Beneš, 2004).

Česká republika jako členská země Světové obchodní organizace (WTO) přijala závazná pravidla obchodu, která se vztahují i na sjednávání dvoustranných dohod. Má uzavřené bilaterální smlouvy skoro se všemi podstatnými obchodními partnery. Většina obchodních smluv je založena na principu WTO, doložce nejvyšších výhod a určí režim výhradně pro bilaterální obchod s výrobky, které pochází z jednoho ze smluvních států podle nepreferenčních pravidel původu nebo jsou tam určeny (Beneš, 2004).

⁵ <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/e-customs/Stranky/default.aspx>

⁶ <http://www.globalnegotiator.com/international-trade/dictionary/embargo/>

⁷ <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/dovozn-kvty-vod.html>

2.3 Celní správa

Stejně jako v jiných státech má Celní správa České republiky dva základní úkoly, a to ochranu a regulaci domácího trhu formou výběru cla z importovaného zboží a dohled nad tím, aby takové zboží neohrožovalo životy či zdraví lidí, rostlin nebo zvířat.⁸

Významnou změnou, která měla vliv na dnešní podobu Celní správy, bylo převzetí správy určitých druhů daní od finanční správy. Od 1. 1. 2014 spravuje Celní správa veškeré spotřební daně, mezi které patří daň z lihu, z vína a meziproductů, z minerálních olejů, z tabákových výrobků a z piva. Od 1. 1. 2008 spravují celní orgány také nově vzniklé ekologické daně, kterými jsou daň z elektřiny, daň z pevných paliv a daň ze zemního plynu a některých dalších plynů. Od 1. 1. 2015 spravuje i nově zavedenou daň ze surového tabáku. Potom jsou konečně celní orgány správcem daně z přidané hodnoty, ovšem pouze v případech importu a exportu zboží ze třetích zemí, kdy není deklarant v České republice registrován jako plátce DPH.⁸

2.4 Mák setý

Mák setý se pokládá za významnou kulturní rostlinu. Jeho využití je velmi široké, a to od potravinářského zpracování až po výrobu drog. Ovšem jeho původ není až tak jasný. Někteří autoři uvádí, že se jedná o vyšlechtěnou rostlinu a jiní se domnívají, že je původem ze Střední Asie.⁹

Pěstuje se především pro potravinářské účely, a to zejména pro semeno, méně potom k lisování makového oleje. Vyšlechtěno bylo několik odrůd máku setého, které mají různé produkční vlastnosti. V některých zemích světa je pěstování máku setého doménou a Česká republika v roce 2009 potvrdila světové prvenství v pěstování této rostliny, samozřejmě určené pro legální využití. Převážná část máku se vyváží z České republiky. Nejvíce jej směřuje do Ruska, Polska, dále pak do Německa, Nizozemí a Rakouska. Ve světě má mák setý velmi dobrou pověst, jelikož je velmi kvalitní.⁹

Jeho využití je především v pekařství, kde se používá při pečení buchet, koláčů a dalších sladkých výrobků nebo i při přípravě jídel. Sklizená makovina,

⁸<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>

⁹<http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=228>

což je nadzemní část, se kvůli vysokému množství alkaloidů (především morfinu) využívá ve farmaceutickém průmyslu.⁹

Dále je z máku setého možné získat opium, z které lze získat drogu heroin. Ovšem z máku setého vypěstovaného v České republice se opium nezískává. Získává se hlavně z odrůd vypěstovaných ve Střední Asii.⁹

2.5 Legislativní opatření ohledně pěstování a obchodu u máku setého

Mák se na území Česka a Slovenska pěstuje již od nepaměti, a přesto jeho zneužívání nenastalo. Už i proto, že pěstujeme bezpečný mák olejný, který je jednou ze dvou odrůd máku setého a pouze část vymláčených makovic se vyváží pro farmaceutické zpracování. V případě celého světa se většinou pěstuje mák opiový, který slouží jako zdroj drog. Nemůžeme u něj vyloučit riziko zneužití, ale lze mu úspěšně čelit. Proto je nutné dodržovat veškeré platné legislativní předpisy, zachovávat odtaživost a spolupracovat s policií a Celní správou. Nejvýznamnější pěstitelské oblasti máku opiového jsou v Afghánistánu, Barmě, Thajsku, Pákistánu a Laosu (Vašák, 2010).

V České republice lze mák setý pěstovat legálně za stanovených podmínek uvedených v zákoně č. 167/1998 Sb.

§ 2 Pojmy – Pro účely tohoto zákona se rozumí e) makovinou všechny nadzemní části (kromě semen) máku setého (*Papaversomniferum*), jakož o jejich drť,

§ 15 Zákazy – Zakazuje se získávat opium z máku setého (*Papaversomniferum*)

§ 25 Vývoz a dovoz makoviny

- (1) K vývozu nebo dovozu makoviny se vyžaduje povolení k vývozu makoviny nebo povolení k dovozu makoviny.
- (2) Povolení k vývozu makoviny a povolení k dovozu makoviny vydává Ministerstvo zdravotnictví, které je rovněž oprávněno vydané povolení odejmout, pokud je důvodné podezření, že došlo k porušení povinností vyplývajících z tohoto zákona či rozhodnutí vydaného na jeho základě nebo že se jedná o nedovolený obchod podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázaná. Povolení k vývozu makoviny lze vydat na dobu v něm určenou pro více

vývozců. Jinak se při vydávání a odnětí povolení k vývozu makoviny a povolení k dovozu makoviny použijí ustanovení hlavy čtvrté.

§ 29 Ohlašovací povinnost osob pěstujících mák setý nebo konopí – Osoby pěstující mák setý nebo konopí na celkové ploše větší než 100 metrů čtverečních jsou povinny předat hlášení místně příslušnému územnímu odboru Ministerstva zemědělství

- a) do konce prosince rozlohu pozemků, na nichž byl pěstován mák setý nebo konopí a množství sklizené makoviny
- b) do konce května odhad rozlohy pozemků, na nichž bude pěstován mák setý a konopí

§ 30 Ohlašovací povinnost při vývozu a dovozu makoviny – Každý, kdo uskutečnil vývoz nebo dovoz makoviny, je povinen předat Ministerstvu zdravotnictví do patnáctého dne prvního měsíce kalendářního čtvrtletí čtvrtletní hlášení o vývozu nebo dovozu makoviny v uplynulém čtvrtletí. Čtvrtletní hlášení se podává na formuláři vydaném Ministerstvem zdravotnictví písemně nebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem podle zvláštního právního předpisu (Kubánek, 2009).

2.5.1 Rizika zneužití máku jako omamné psychotropní rostliny

Mák setý je v České republice druhou nejvýznamnější tržní olejninou. Jelikož je mák možným zdrojem suroviny pro přípravu či výrobu zneužitelné drogy, která podléhá mezinárodním konvencím a regulacím, bylo nutné s rozvojem jeho pěstování zvýšit i bezpečnost jeho produkce. V tomto případě se především jedná o ustanovení Jednotné úmluvy o omamných látkách, uzavřené OSN v roce 1961 a následných dohod, jejichž signatářem je i Česká republika. Ovšem ČR je dosud téměř jedinou zemí, kde je mák pěstován bez uplatnění legislativně zakotveného licenčního řádu, jelikož na rozdíl od zahraničí je v ČR mák pěstován jako bezpečná potravina a odrůdově je jeho pěstování takto zaměřeno (Vašák, 2010).

Sdružení Český mák si uvědomuje od svého působení v roce 2000 a zdůrazňuje, že bezpečnost pěstování máku olejného i z ohledu na zachování jeho mezinárodního statusu je základním předpokladem jak dalšího rozvoje technologií, tak i uchování rozsahu a obchodní úspěšnosti této rostliny. Proto uvítalo i možnost těsné spolupráce s Policií ČR a GŘ Celní správy hlavně v oblasti prevence s Národní protidrogovou

centrálou Policie ČR. Výsledkem této snahy bylo podepsání Memoranda o vzájemné spolupráci, které je neformální, ale velmi funkční (Vašák, 2010).

2.5.2 Nelegální pěstování a obchod máku setého

V České republice se prakticky nelegální pěstování máku nevyskytuje, přesto byly zaznamenány ojedinělé případy. Aby narkomani získali opium z máku, navštěvují pole, která jsou legálně oseta zemědělci na velkých plochách po celé České republice. Díky medializaci se od roku 2005 zvedl počet takových narkomanů z desítek na stovky. Zemědělcům nezbývá nic jiného než svá pole hlídat. Tím pádem se téměř nevyskytuje ani nelegální obchod s touto rostlinou (Kubánek, 2009).

2.6 Konopí

Konopí je jednou z tradičně pěstovaných rostlin. V Evropě se pěstuje převážně v nejteplejších oblastech. Původem pochází ze střední Asie, odkud se ale rozšířilo do celého světa.¹⁰

Díky látkám, které konopí obsahuje (zejména THC), se konopná pryskyřice využívá k produkci drog (hašiš a marihuana) a díky tomu, je jednou z nejznámějších rostlinných drog na světě. Užívání konopných drog je samozřejmě nebezpečné jako užívání ostatních drog, i když je méně návykové než např. alkohol nebo cigarety.¹⁰

Ovšem konopí má daleko větší význam ve zpracování. V poslední době se využívá v lékařství. Již v dřívějších dobách se konopí užívalo jako prostředek na tlášení bolesti nebo případně pro podporu trávení. Využívané bylo i při svalových křečích nebo při revmatismu.¹⁰

Hlavním důvodem pro pěstování konopí je však zpracování vlastní rostlinné masy. Z jejich stonků se získávají pevná vlákna, která jsou vhodná pro výrobu koberců, pytloviny, plachtoviny, sítí, tkaných řemenů, a především pevných a odolných lan. Tyto zmíněné výrobky jsou odolné proti hnilobě, vlhkosti a mechanickému namáhání. Dále se využívají i semena, která jsou bohatá na vitamín E, bílkoviny a obsahují velké množství oleje, který se využívá k technickým účelům (např. v mydlářství, farmaceutickém, potravinářském a kosmetickém průmyslu). Také jsou vhodná jako krmivo pro ptáky. Je z něj možné vyrábět i papír a je vhodné k produkci biomasy.¹⁰

¹⁰<http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=185>

2.7 Legislativní opatření ohledně pěstování a obchodu u konopí

V posledních desetiletích se konopí, více než jiné ilegální drogy, stalo v širším společenském kontextu skutečným symbolem, který se úhlu pohledu různých částí lidské společnosti může jasně lišit. Pro mladší část obyvatelstva se může představovat jednak symbol protestu proti vládnoucí moci a zákonům a jednak symbol odporu vůči nefungujícím a pokryteckým autoritám. Pro starší část populace může být symbolem nezávislosti a neposlušnosti nebo strach z cizího, ohrožujícího a neznámého (např. spojování drog s terorismem) (Miovský, 2008).

V České republice lze konopí legálně pěstovat, ale za dodržování daných podmínek. Výkonem kompetencí v oblasti pěstování konopí a máku setého bylo svěřeno Celní správě České Republiky zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1.1.2005. Katastrální úřady mají pro účely této kontroly poskytovat celním úřadům bezplatně údaje z katastru nemovitostí (Kubánek, 2009).

Legální pěstování konopí upravuje zákon č. 167/1998 Sb., „o návykových látkách a změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů“.

§ 2 Pojmy – Pro účely tohoto zákona se rozumí konopím kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny z rodu konopí (*Cannabis*) nebo nadzemní část rostliny z rodu konopí, jejíž součástí je vrcholík.

§ 15 Zákazy – Zakazuje se získávat konopnou pryskyřici a látky ze skupiny tetrahydrokanabinolů z rostliny konopí (rod *Cannabis*).

§ 24 Pěstování konopí a koky – Zakazuje se

- a) Pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí (rod *Cannabis*), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů, (Kubánek, 2009).

Česká republika je také signatářem všech úmluv OSN o kontrole drog. Jedná se především o Jednotnou úmluvu o omamných látkách („Single Convention on Narcotic Substances“ – New York 1961) a Úmluva o psychotropních látkách („Convention on Psychotropic Substances“) z roku 1971 (Kubánek, 2009).

2.7.1 Zneužití konopí

Státy Evropy a USA se potýkají s prudkým nárůstem konopí jako „víkendové drogy“. Velkým problémem je, že ve společnosti chybí jednota názorů na nebezpečí zneužívání konopí, díky níž by bylo možné charakterizovat závažnost těchto problémů nebo navrhnout způsob jejich řešení. Také jsou nejednotné názory lékařské obce na využití účinků marihuany (THC) v medicíně. Problém je zde ve stanovení dávek, jelikož každý člověk má jiný práh citlivosti (Kubánek, 2009).

Prakticky ve všech státech jsou dva protikladné názory. První názor říká, že zneužívání konopí představuje obrovité morální, zdravotní a sociální nebezpečí, které musí být bezpodmínečně stíháno přísnými tresty a druhý, že se jedná pouze o neškodnou zábavu, která by měla být legalizována stejně jako tabák a alkohol. Pravda je ovšem někde uprostřed (Holland, 2014).

2.7.2 Nelegální pěstování konopí a obchod s marihuanou

Mohlo by se zdát velkým problémem, že legální pěstování konopí může zástěrkou pro pěstování odrůd s větším obsahem THC a někdy se tak dělo u nezkušených pěstitelů. Část pole totiž oseli neschválenou odrůdou, která se pak sklídila kvůli získání marihuany. V dnešní době Celní správa České republiky vzala kontrolu ohlášeného pěstování konopí pevně do rukou, a tak si to nikdo nedovolí (Kubánek, 2009).

Zřizovány jsou i nelegální pěstírny, které s vypěstovanými rostlinami obchodují. Ze zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku za rok 2015 vyplývá, že produkce marihuany začalo poprvé od roku 2007 ubývat. Zdůvodněním jsou zejména zásahy proti growshopům, které představovaly významný zdroj technologií pro pěstitele.¹¹

¹¹ <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/v-drogove-kriminalite-byl-loni-v-cesku-problem-hlavne-pervitin/1322553>

3. Cíl a metodika

3.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza situace na mezinárodním trhu s mákem setým a konopím a role Celní správy při jeho kontrole.

Sekundárním cílem je zjistit pomocí dotazníkového šetření znalost českých zemědělců ohledně legislativních opatření, které se týkají pěstování a zahraničního obchodu máku setého a konopí a jejich názory na tuto legislativu a její změny.

3.2 Metodika práce

Jedním z prvních kroků pro vypracování bakalářské práce bylo studium odborné literatury, týkající se mezinárodního obchodu a máku setého a konopí, zejména jejich legislativní úpravy. Získané informace sloužily ke zpracování literární rešerše. Kromě odborných knih byly použity i internetové zdroje. Jejich výčet je uveden v závěru bakalářské práce

V rámci vlastního zkoumání byly na Celním úřadě pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích získány informace o kompetencích Celní správy, které se týkají dohledu nad pěstováním máku setého a konopí, nakládání s nimi, jejich likvidace a kontroly vývozu a dovozu.

Následně byla shromážděna a analyzována data z Českého statistického úřadu o dovozu a vývozu máku setého a konopí, která byla zaznamenána do grafů a na jejich základě bylo možné popsat a zhodnotit vývoj zahraničního obchodu České republiky s těmito rostlinami. K získání těchto dat byla použita na stránkách Českého statistického úřadu databáze zahraničního obchodu. Pro získání dat ohledně mezinárodního obchodu mezi Evropskou unií a třetími zeměmi byla použita data z Market Access Database na stránkách Evropské unie. Všechny grafy byly vytvořeny pomocí aplikace Microsoft Excel.

Poslední částí vlastní práce je dotazníkové šetření, pomocí kterého byla zjištěna znalost českých zemědělců ohledně legislativních opatření, které se týkají pěstování a zahraničního obchodu máku setého a konopí a jejich názory na tuto legislativu a její změny.

Kvantitativní dotazníkové šetření probíhalo od 14. dubna 2017 do 24. května 2017. Dotazovaní (respondenti) byli vybráni z databáze aktivních firem na serveru www.zivefirmy.cz. Dotazník byl rozeslán pouze zemědělcům zabývajících se rostlinnou a živočišnou výrobou. Tvorba a zpracování dotazníků probíhalo s pomocí serveru www.google.com, skrze aplikaci Google Docs. Grafy byly vytvořeny pomocí aplikace Microsoft Excel. Dotazník obsahoval celkem 9 otázek, z nichž 5 byly zaměřeny na zjištění jejich specializace a jestli se jedná o vývozce. Další otázky se pak týkaly konkrétních informací, které korespondovaly s cílem bakalářské práce.

Pracovní hypotézy

Mezinárodní obchod s mákem setým je vyšší než mezinárodní obchod s konopím jak z hlediska České republiky, tak z hlediska Evropské unie.

Většina českých zemědělců je jen částečně obeznámena s legislativou, která upravuje pěstování a mezinárodní obchod s mákem setým a konopím a zároveň jsou pro její zmírnění.

4. Vlastní práce

4.1 Kompetence Celní správy

Nejprve byly zjištěny informace týkající kompetencí Celní správy v oblastech pěstování a máku setého a konopí a jejich mezinárodního obchodu. Byla sjednána schůzka se zaměstnankyní Celní správy v Českých Budějovicích, která vede evidenci pěstitelů v Jihočeském kraji a zabývá se kontrolou činností pěstitelů. Byla velice vstřícná, ochotná a popsala mi, jaké ohlašovací povinnosti musí pěstitelé splnit, jaké formuláře se vyplňují, které z údajů jsou nejdůležitější a jak Celní správa vykonává kontrolu. Zároveň mě odkázala i na soubory na stránkách Celní správy, v kterých se tyto informace dají dohledat.

Celníci vykonávají od 1. 1. 2005 kompetenci, která spočívá v kontrole konopí a máku setého. Podle zákona o návykových látkách (číslo 167/1998 Sb., novelizovaný zákonem č. 362/2004 Sb.), který také upravuje pěstování máku, konopí a koky a vývoz a dovoz makoviny, mají osoby pěstující mák setý a konopí na celkové ploše větší než 100 m² tzv. ohlašovací povinnost, která obnáší:

- předně je to povinnost předat hlášení místně příslušnému celnímu úřadu podle místa pěstování do konce měsíce května výměru pozemků, které byly oseté mákem setým či konopím (včetně názvu odrůdy, čísla parcely, názvu a čísla katastrálního území) v příslušném kalendářním roce a odhad výměry pozemků, na nichž bude pěstován mák setý či konopí v příštím kalendářním roce;
- v průběhu vegetace a sklizně údaje o výměře pozemků a způsobu zneškodnění máku setého, makoviny nebo konopí, včetně názvu použité odrůdy, názvu a čísla katastrálního úřadu, čísla parcely, a to nejpozději do 5 dnů před provedením jejich zneškodnění;
- do konce prosince příslušného kalendářního roku výměru pozemků osetých mákem setým či konopím, včetně názvu použité odrůdy, čísla parcely, názvu a čísla katastrálního území a množství sklizené makoviny, konopí, semene máku setého a semene konopí.

Formu přihlašovací povinnosti a způsob vyplňování příslušných tiskopisů stanoví prováděcí příhláška k zákonu o návykových látkách. Zákon o návykových látkách zná i sankce, např. za nesplnění ohlašovací povinnosti.¹²

Pěstitel je povinen pod sankcí:

- a) řádně vyplněné formuláře včas odeslat poštou příslušnému celnímu úřadu
- b) řádně vyplněné formuláře včas osobně předat na příslušném celním úřadu
- c) řádně vyplněné formuláře včas zaslat v elektronické podobě příslušnému celnímu úřadu (je vyžadován elektronický podpis v souladu se zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu v platném znění) (Vašák, 2010)

Kontrolní činnost celních orgánů:

- Ověřování údajů z hlášení osob na celním úřadě
- Ověřování údajů z hlášení v místě pěstování
- Ověřování údajů z hlášení u osob pěstujících konopí nebo mák setý
- Kontrola sklizně
- Kontrola nakládání s makovinou (skladování a přeprava v rámci dovozu a vývozu)¹³

4.2 Analýza trhu s mákem setým a konopím

Pro analýzu trhu s mákem setým a konopím byla použita data z Českého statistického úřadu, která jsou veřejně dostupná. Český statistický úřad sbírá data o dovozu a vývozu komodit a jsou k nalezení v databázi zahraničního obchodu. Byla shromážděna data o zahraničním obchodu České republiky v letech 2005 až 2016 a zpracována do grafů, které zároveň sledují jeho vývoj. Ovšem data o množství z roků 2006, 2007 a 2008 nejsou dostupná z důvodu jejich neúplnosti.

Dále pro zjištění vypěstovaného množství máku setého a konopí v České republice byla kontaktována Celní správa v Českých Budějovicích, kde mi byly zajištěny tyto údaje od Generálního ředitelství cel v Praze. Data byla zpracována do grafů, z důvodu zjištění jejich vývoje. Hodnoty začínají rokem 2005, jelikož Celní

¹²<https://www.celnisprava.cz/cz/crbno/tiskove-zpravy/2005/Stranky/050407a.aspx>

¹³<https://www.celnisprava.cz/cz/clo/spolecne-zemedelske-politiky-a-zvlastnich-kompetenci/Stranky/mak-sety-a-konopi.aspx>

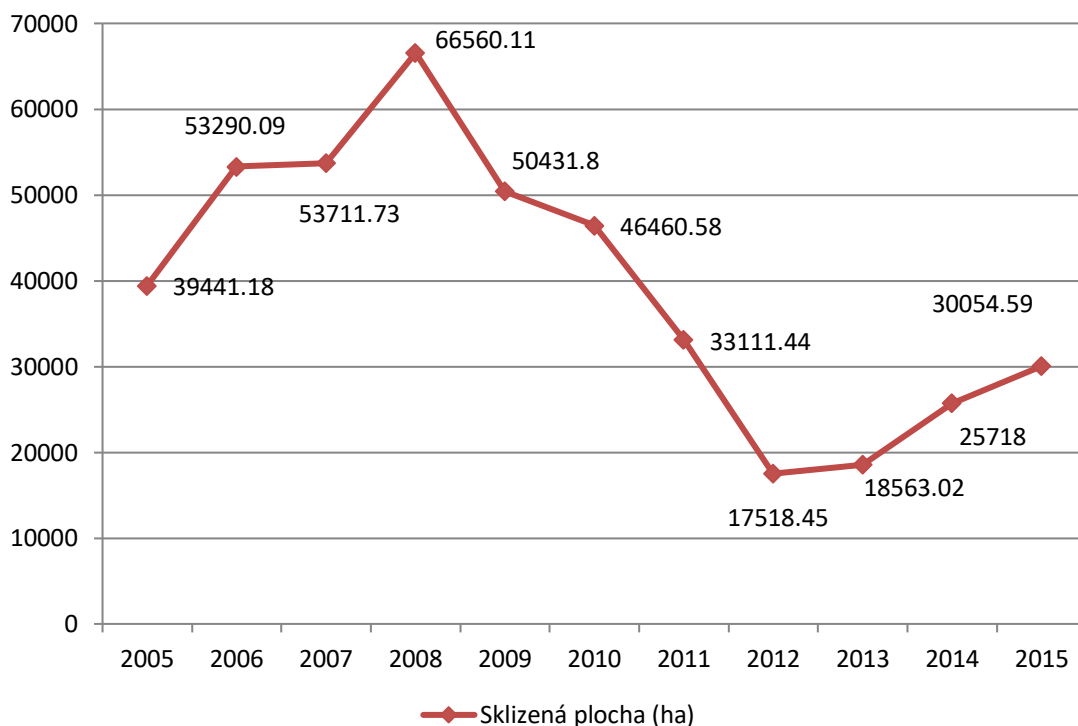
správa v tomto roce převzala odpovědnost nad pěstováním máku setého a konopí a nad jejich mezinárodním obchodem. Poslední hodnota je z roku 2015, jelikož rok 2016 ještě nebyl zpracován.

4.2.1 Analýza máku setého z pohledu pěstování v ČR

Pro mezinárodní obchod máku setého jsou důležité i údaje o jeho pěstování, jelikož sklizená úroda má vliv na dovezené či vyvezené množství. V následujících grafech jsou zaznamenána data o sklizené ploše a počtu pěstitelů v České republice.

Data o pěstování byla poskytnuta od Generálního ředitelství cel. Údaje jsou datována od roku 2005, jelikož v tomto roce přebrala Celní správa dohled nad těmito osobami a jsou uvedena v hektarech. Data z roku 2016 nebyla poskytnuta, protože nebyla ještě zpracována.

Graf 1: Sklizená plocha máku setého

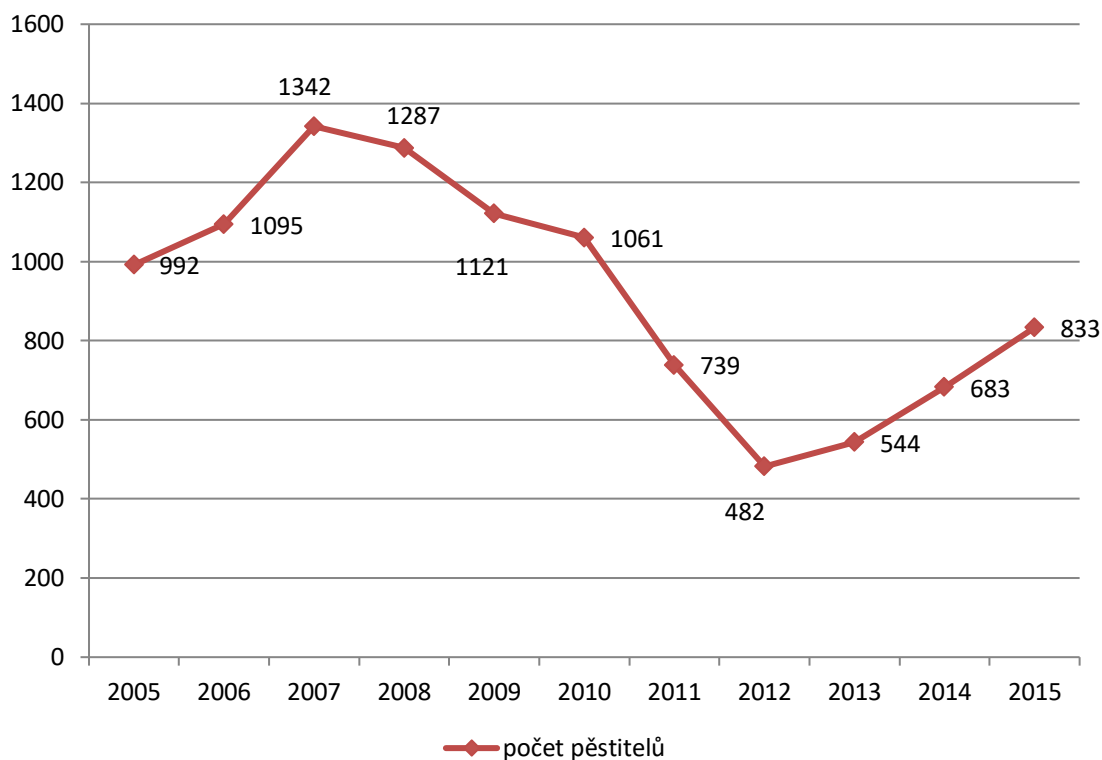

Zdroj: Vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Z grafu lze vyčíst, že od roku 2005 až do roku 2008 došlo k růstu objemu sklizně. V roce 2008 dosahuje v sledovaných letech dokonce svého maxima a od téhož roku až do roku 2012 došlo k poklesu. V roce 2012 dosahuje naopak svého minima v sledovaném období a poté opět roste. Lze předpokládat, že růst sklizeného konopí

by mohl růst z velké části z důvodu zvyšování počtu pěstitelů, jelikož graf počtu pěstitelů i graf sklizené plochy máku setého se vyvíjejí stejně.

Graf 2: Počet pěstitelů máku setého

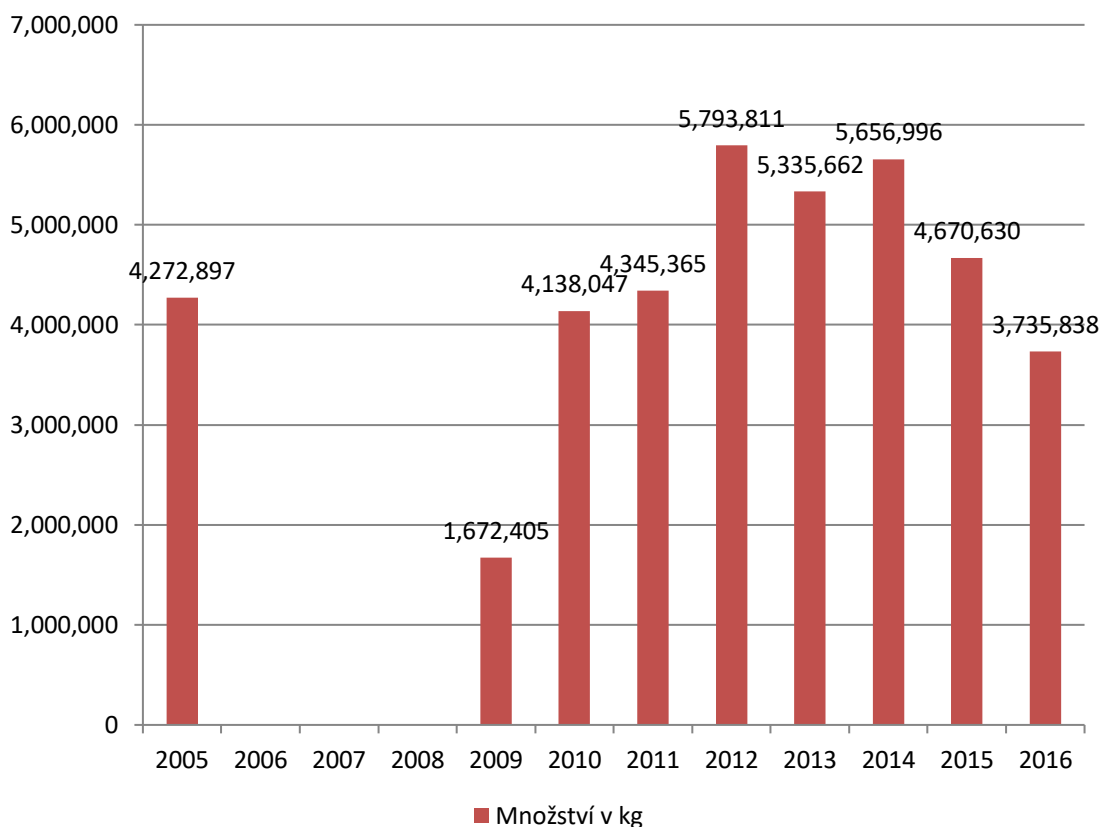
Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Z grafu lze vyčíst, že od roku 2005 až do roku 2007 došlo ke zvýšení počtu pěstitelů. V roce 2007 dosahuje v sledovaných letech dokonce svého maxima. Poté od roku 2007 počet pěstitelů klesá až do roku 2012, kde dosahuje svého minima ve sledovaných letech. Od roku 2012 zase počet pěstitelů roste. Lze předpokládat, že počet pěstitelů má i velký vliv na sklizené množství, jelikož graf počtu pěstitelů a graf sklizené plochy máku setého se vyvíjí oba stejně.

4.2.2 Analýza máku setého z pohledu obchodu v ČR

K zjištění dovozu a vývozu máku setého byla použita data z Českého statistického úřadu. Konkrétně byl zjišťován dovoz a vývoz komodity semena maková (i drcená) s kódem zboží 120791.

Graf 3: Dovoz semene makového do ČR

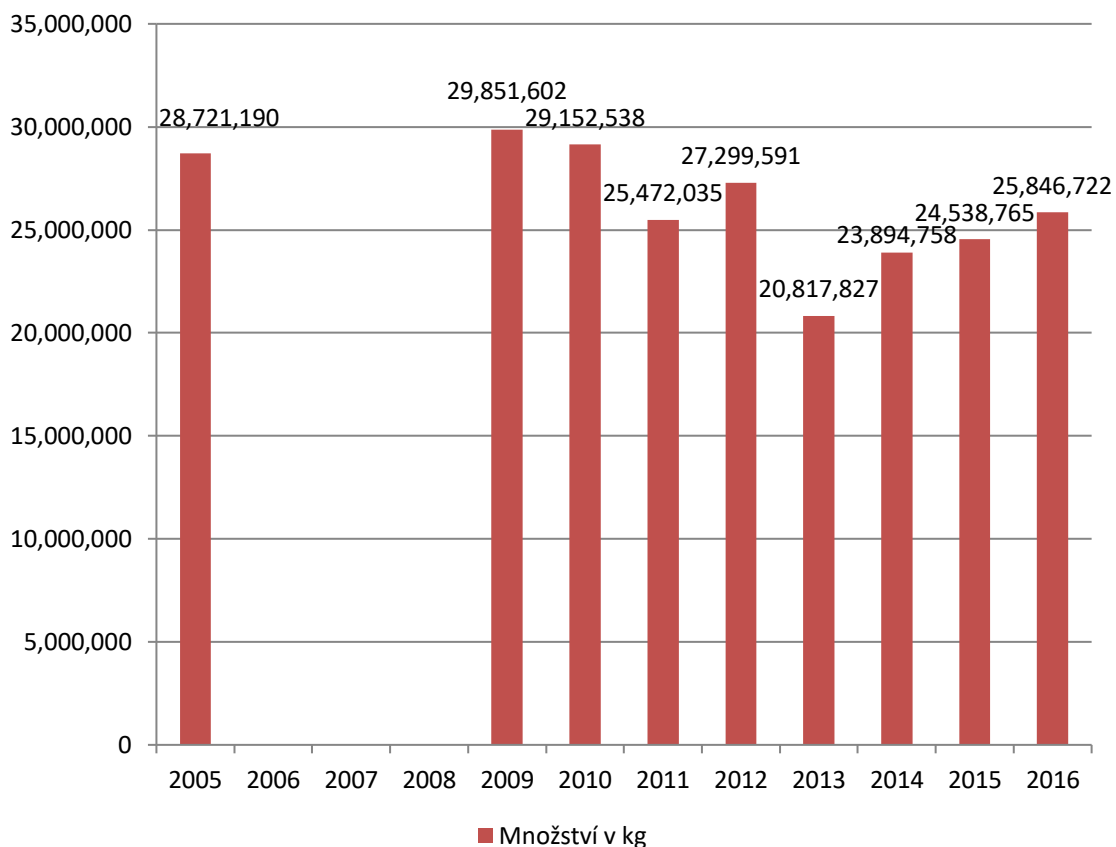
Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Data z Českého statistického úřadu ukazují, že nejvíce semen makových se dováží z Maďarska, Slovenska, Polska a Španělska. V letech 2005 až 2016 činilo množství semen makových dovezených z Maďarska 7 820 898 kg, ze Slovenska 4 299 876 kg, z Polska 6 607 480 kg a ze Španělska 9 524 440 kg. Roky 2006, 2007 a 2008 nejsou započítané z důvodu neuvedených dat. Mezi další země, z kterých se dováží větší množství semen makových, patří Rakousko, Austrálie, Čína, Turecko, Francie nebo Nizozemsko.

Z grafu lze vyčíst, že dovoz semen makových do České republiky prochází různými částmi vývoje. Přestože nejsou data z let 2006, 2007 a 2008 uvedena,

dá se předpokládat podle statistické hodnoty CZK, že dovoz v tomto období roste. Růst převážně pokračoval až do roku 2014, což je možné vidět v grafu a od tohoto roku klesá. Lze předpokládat, že je to způsobeno tradicí pěstování máku setého v České republice, kdy není potřeba k nám dovážet maková semena z ostatních zemí, z důvodu dostatečného pokrytí potřeby spotřebitelů tuzemskými pěstiteli.

Graf 4: Vývoz semene makového z ČR

Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Data z Českého statistického úřadu ukazují, že nejvíce semen makových se vyváží do Ruska, poté do Rakouska a Polska. V letech 2005 až 2016 činilo množství semen makových vyvezených do Ruska 51 205 055 kg, do Rakouska 41 260 081 kg a do Polska 41 386 245. Roky 2006, 2007 a 2008 nejsou započítané z důvodu neuvedených dat. Mezi další země, kam se vyváží velké množství semen makových, patří Slovensko, Ukrajina, Nizozemsko, Rumunsko, Litva, Maďarsko nebo Spojené království.

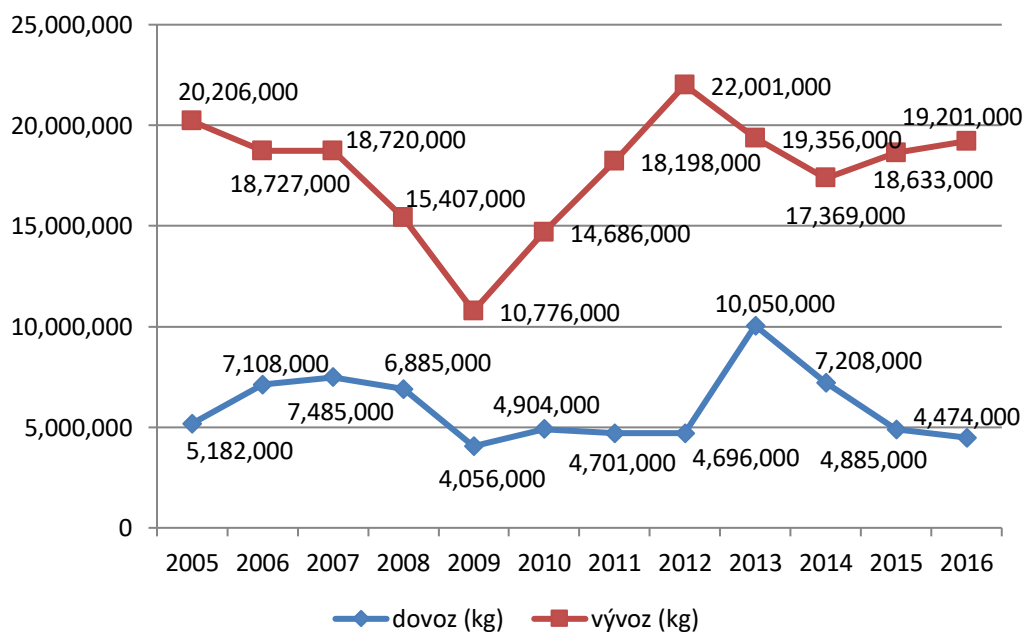
Z grafu lze vyčíst, že vývoz semen makových z České republiky do zahraničí v uvedených letech prochází vývojem. I když nejsou data o množství z let 2006, 2007 a 2008 uvedena dá se ze statistické hodnoty CZK předpokládat, že vývoz makových semen v tomto období rostl. Od roku 2009 do roku 2013 dochází převážně k poklesu vývozu a od tohoto roku zase roste. V roce 2013 nabývá ve sledovaném období nejnižší hodnoty.

Při porovnání grafů týkajících se vývozu a dovozu máku setého je možné vidět, že vývoz semen makových značně převyšuje jejich dovoz. Lze předpokládat, že je to z důvodu tradice pěstování máku v České republice. Na našem území se nachází spousta ploch osetých mákem setým, tudíž není potřeba semena maková do České republiky dovážet. Sklidí se jich dostatečný počet na pokrytí potřeby u nás, a ještě se jich velká část vyveze.

4.2.3 Analýza máku setého z pohledu obchodu v EU

K zjištění mezinárodního obchodu s mákem setým mezi Evropskou unií a třetími zeměmi byla použita data z Market Access Database na stránkách Evropské unie. Konkrétně byl zjišťován dovoz a vývoz komodity semena maková (i drcená) s kódem zboží 120791.

Graf 5: Mezinárodní obchod s mákem setým mezi EU a třetími zeměmi

Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Z dat uvedených na Market Access Database lze vyčíst, že se nejvíce semen makových doveze do Evropské Unie z Turecka, Austrálie a Číny. V letech 2005 až 2016 se z Turecka do Evropské unie dovezlo celkem 29 462 000 kg makových semen, z Austrálie 14 694 000 kg a z Číny 10 755 000 kg. Dalšími významnými dovozci jsou Pákistán, Ukrajina, Indie, Rusko, Argentina nebo Kanada. Nejvíce makových semen se vyváží do Ruska, na Ukrajinu a do Spojených států amerických. V letech 2005 až 2016 se do Ruska vyvezlo 97 916 000 kg semen makových, na Ukrajinu 40 792 000 kg a do Spojených států 35 671 000 kg. Mezi další země, kam se vyváží velké množství semen makových z EU, patří Kazachstán, Austrálie, Kanada, Izrael, Moldavsko, Norsko nebo Švýcarsko.

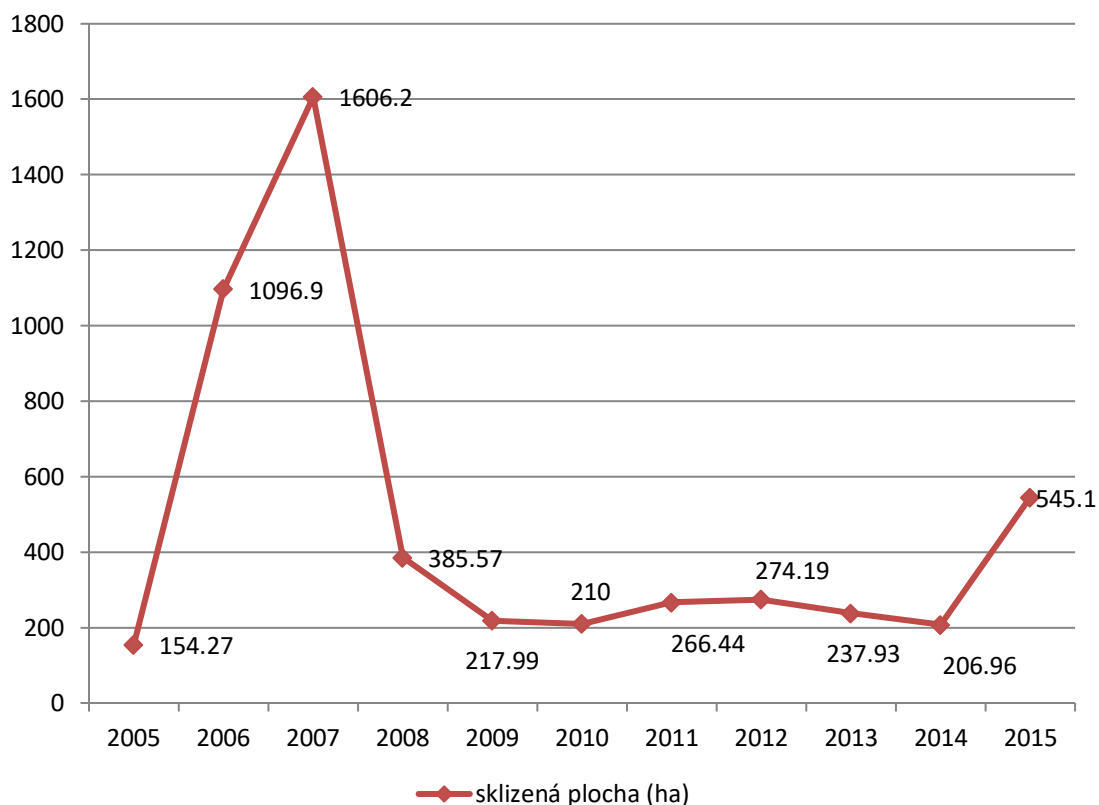
Z grafu je vidno, že vývoz semen makových z EU do třetích zemí značně převyšuje dovoz. Přičemž dovoz je více méně konstantní, akorát v roce 2013 nastal nárůst a od tohoto roku až do roku 2016 klesá, tak vývoz prochází určitým vývojem. Od roku 2005 do roku 2007 vývoz semen makových z EU klesá a od téže roku až do roku 2012 roste a dosahuje svého maxima. O roku 2012 až do roku 2016 nastává mírný pokles a následný růst. Domnívám se, že vypěstovaná úroda máku ve státech Evropské unie postačí k pokrytí produkce v EU, tudíž se nemusí dovážet tolik množství z třetích zemí a pokles mezinárodního obchodu kolem roku 2008 by mohla mít na svědomí začínající hospodářská krize.

4.2.4 Analýza konopí z pohledu pěstování v ČR

Pro mezinárodní obchod konopí jsou důležité i údaje o jeho pěstování, jelikož sklizená úroda má vliv na dovezené či vyvezené množství. V následujících tabulkách jsou zaznamenána data o sklizené ploše a počtu pěstitelů v České republice a jsou graficky zpracována.

Data v grafu byla poskytnuta od generálního ředitelství Celní správy. Údaje jsou datovány od roku 2005, jelikož v tomto roce přebrala Celní správa dohled nad těmito osobami a jsou uvedena v hektarech. Data z roku 2016 nebyla poskytnuta, protože nebyla ještě zpracována.

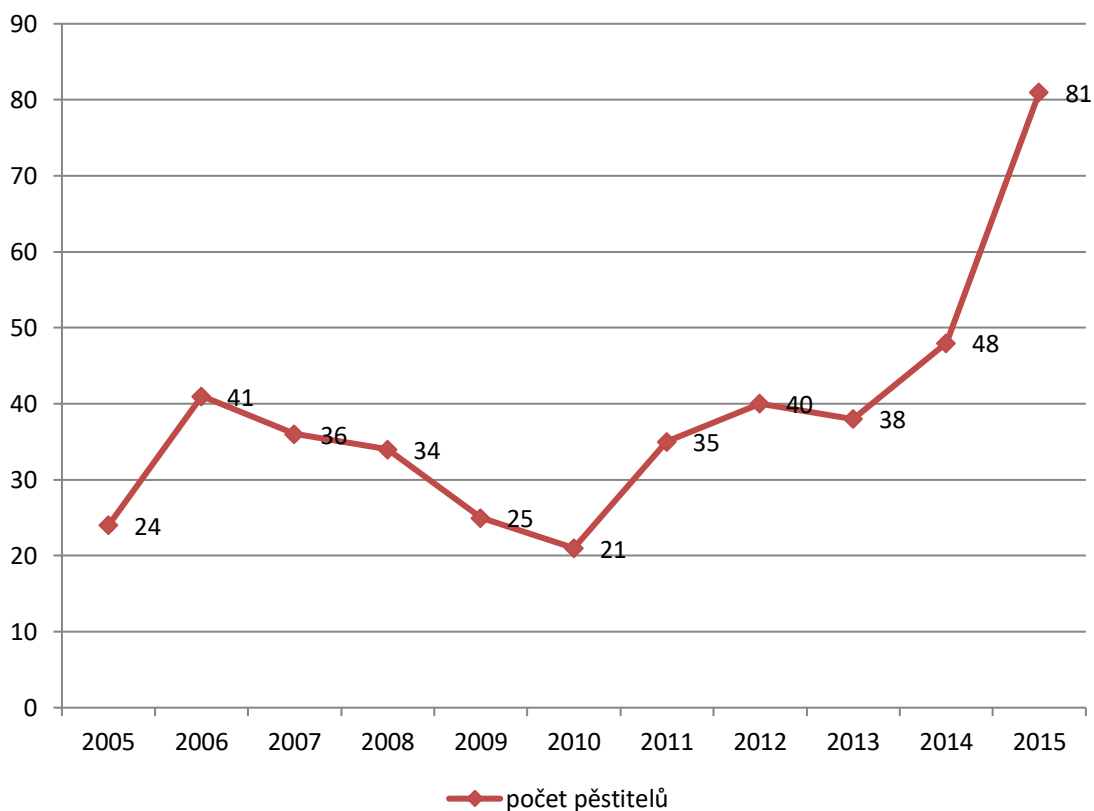
Graf 6: Sklizená plocha konopí

Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Z grafu lze vyčíst, že od roku 2005 až do roku 2007 došlo k růstu objemu sklizně. V roce 2007 dosahuje ve sledovaných letech dokonce svého maxima a mezi rokem 2007 a 2008 rapidně klesla. Dále se vyvíjela téměř konstantně a od roku 2014 zase začíná růst. Lze předpokládat, že růst sklizeného konopí by mohl růst, z důvodu zvyšování počtu pěstitelů a vyššího využívání rostliny. Sklizeň nezávisí ovšem pouze na počtu pěstitelů, ale také na oseté ploše, počasí a úspěšnosti úrody.

Graf 7: Počet pěstitelů konopí

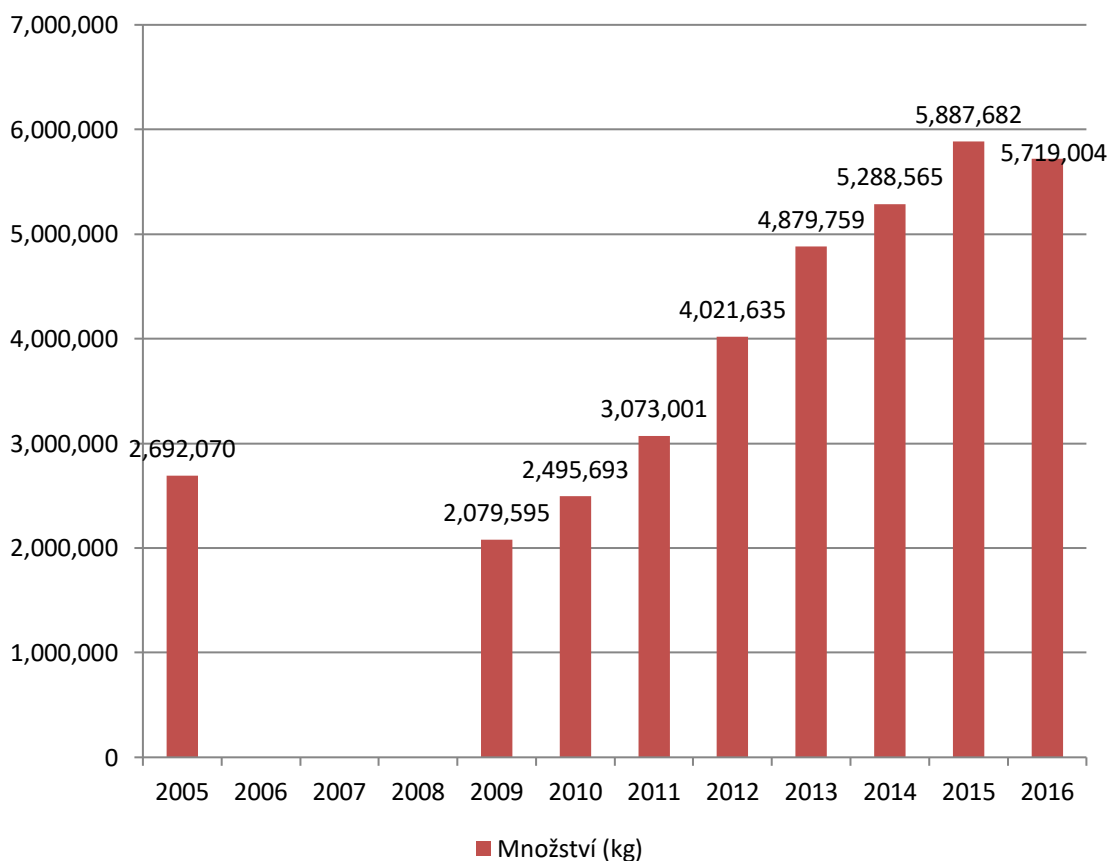
Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Jak můžeme vyčíst z grafu, počet pěstitelů konopí se různě měnil. Od roku 2006 do roku 2010 dochází k jejich poklesu. V roce 2010 jich bylo v České republice registrováno nejméně ve sledovaném období. Od roku 2010 se jejich počet zvyšuje a mezi rokem 2014 a 2015 dochází k největšímu nárůstu. Domnívám se, že počet pěstitelů roste z důvodu, že se jedná o moderní rostlinu a stále více se začíná využívat v průmyslové výrobě. Dá se předpokládat i v pokračování růstu, i když jsou zde přísnější podmínky pro pěstování než u jiných zemědělských rostlin a hrozí zde i ničení úrody narkomany, i když odrůdy pěstované v České republice obsahují velmi nízký obsah THC.

4.2.5 Analýza konopí z hlediska obchodu v ČR

K zjištění dovozu a vývozu konopí byla použita data z Českého statistického úřadu. Konkrétně byl zjišťován dovoz a vývoz komodity konopí pravé surové zpracované nespředené s kódem zboží 5302.

Graf 8: Množství dovezeného konopí do ČR

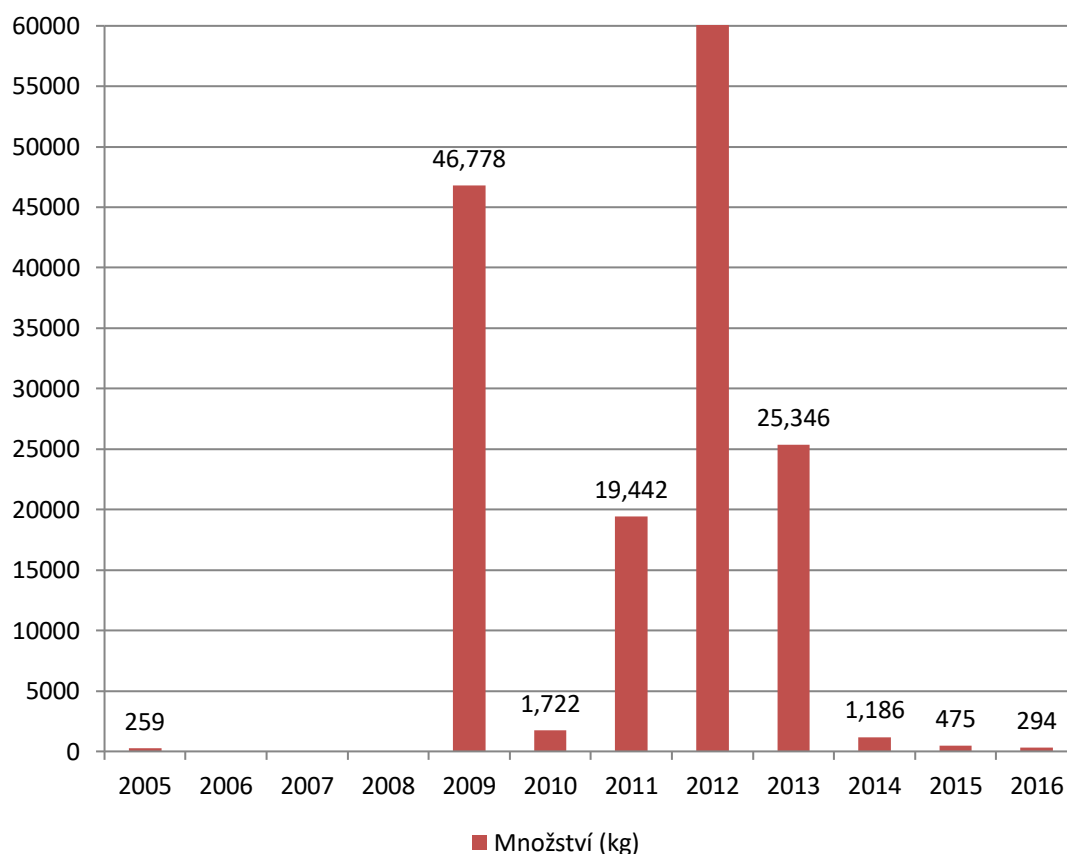
Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Data z Českého statistického úřadu ukazují, že nejvíce konopí se dováží z Francie, poté z Německa a třetím největším dovozcem je Belgie. V letech 2005 až 2016 činilo dovezené množství z Francie 29 047 336 kg, z Německa 4 806 799 kg a z Belgie 1 134 371. Roky 2006, 2007 a 2008 nejsou započítané z důvodu neuvedených dat. Dalšími dovozci jsou Itálie, Rakousko, Spojené království nebo Nizozemsko, ale tam už není tak významný.

Z grafu lze vyčíst, že dovoz konopí do České republiky v uvedených letech roste. I když nejsou data z let 2006, 2007 a 2008 uvedena, dá se předpokládat, že dovoz se pohyboval kolem hodnot z let 2005 a 2009 a mírně klesal. Nejvyšší nárůst lze ovšem

vidět od roku 2009 do roku 2015. Lze předpokládat, že je to způsobeno větším využíváním konopí v průmyslové výrobě, jelikož se dá zpracovat v mnoha jeho odvětvích. Množství, vypěstované v České republice, pro zpracování v průmyslové výrobě nestačí, a proto se nechává dovážet ze zahraničí. V roce 2016 zase dochází k poklesu, který ovšem není tak znatelný.

Graf 9: Množství vyvezeného konopí z ČR

Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Data z Českého statistického úřadu ukazují, že nejvíce konopí se vyváží do Polska, Slovenska a Německa. V letech 2005 až 2016 činilo množství konopí vyvezené do Slovenska 18 529 kg, do Německa 57 590 kg. Z důvodu neuvedených dat o množství v letech 2006, 2007 a 2008, které nejsou zde započítány, není množství u Polska možné uvést, jelikož se tam nejvíce konopí vyvezlo v tomto období. Dalšími zeměmi, kam se od nás vyváží konopí, jsou Spojené království, Rakousko, Belgie nebo Nizozemsko.

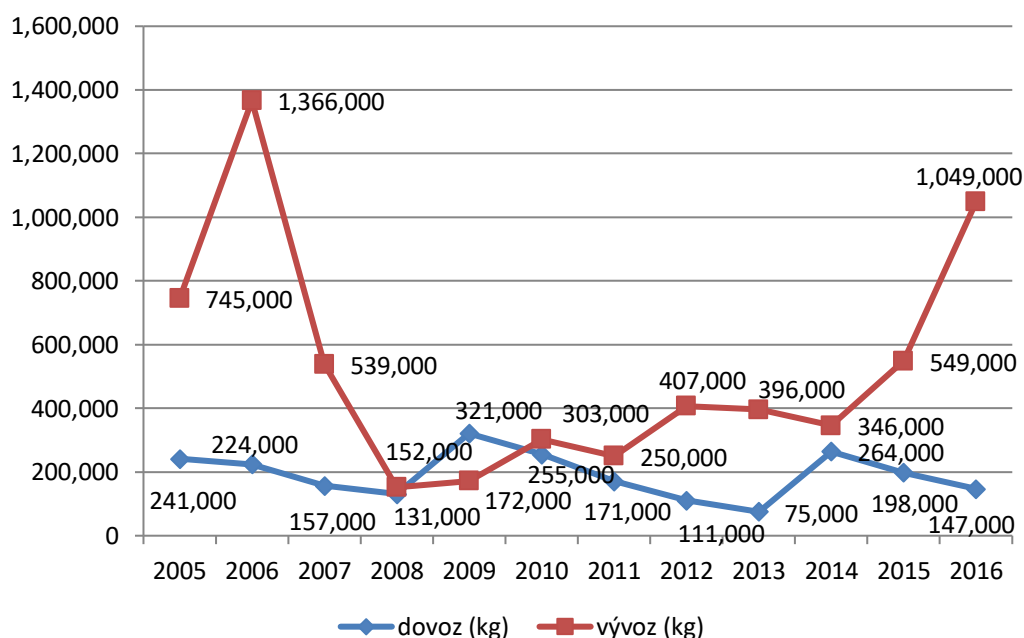
Z grafu je vidno, že vývoz konopí z České republiky do zahraničí v uvedených letech nijak výrazně neroste a ani neklesá. Místo vývoje je možné vidět výrazné výkyvy. Podle statistické hodnoty CZK se dá předpokládat, že hodnoty vyvezeného množství z let 2006 a 2007 se pohybovaly kolem hodnot z let 2009, 2011 a 2013 a hodnota v roce 2008 převyšovala i tu v roce 2012.

Z grafů týkajících se vývozu a dovozu konopí lze vyčíst, že v České republice převládá dovoz konopí nad vývozem. Dá se předpokládat, že je to hlavně z důvodu malého počtu pěstitelů konopí v České republice. Vypěstované množství konopí u nás nestačí pro průmyslovou produkci, tím pádem se musí dovážet z jiných zemí a zároveň se nevyváží do zahraničí.

4.2.6 Analýza konopí z pohledu obchodu v EU

K zjištění mezinárodního obchodu s mákem setým mezi Evropskou unií a třetími zeměmi byla použita data z Market Access Database na stránkách Evropské unie. Konkrétně byl zjišťován dovoz a vývoz komodity konopí pravé surové zpracované nespředené s kódem zboží 5302.

Graf 10: Mezinárodní obchod s konopím mezi EU a třetími zeměmi

Zdroj: vlastní zpracování v Microsoft Excel, 2017

Dle dat uvedených na Market Access Database se nejvíce konopí doveze do Evropské Unie z Egypta, Ukrajiny a Číny. V letech 2005 až 2016 se konopí z Egypta

do Evropské unie dovezlo celkem 1 049 000 kg, z Ukrajiny 571 000 kg a z Číny 233 000 kg. Dalšími významnějšími dovozci jsou Kanada, Bělorusko a Spojené státy americké. Nejvíce konopí se vyváží do Turecka, Spojených států amerických a Švýcarska. V letech 2005 až 2016 se do Turecka vyvezlo 1 604 000 kg konopí, do Spojených států 1 382 000 kg a do Švýcarska 867 000 kg. Mezi další země, kam se vyváží větší množství konopí z EU, patří Austrálie, Čína, Tunisko a Kanada.

Z grafu je patrné, že vývoz konopí z EU do třetích zemí značně převyšuje dovoz. Přičemž dovoz je víceméně konstantní, tak vývoz prochází určitým vývojem. Od roku 2005 do roku 2006 vývoz semen makových z EU rostl a od téhož roku až do roku 2008 rapidně poklesl. Poté až do roku 2014 prochází téměř konstantním vývojem a od roku 2014 až do roku 2016 opět roste. Domnívám se, že rapidní pokles ve vývozu kolem roku 2008 by mohla mít za následek začínající hospodářská krize a růst v poslední době by mohl být způsoben růstem pěstování konopí ve světě.

4.3 Dotazníkové šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjištění názorů zemědělců v ČR na legislativní opatření týkající se pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu a jestli jsou pro jejich změnu a jakou.

Kvantitativní dotazníkové šetření probíhalo od 14. dubna 2017 do 24. května 2017. Respondenti byli vybráni z databáze aktivních firem na serveru www.zivefirmy.cz. Dotazník byl rozeslán pouze zemědělcům zabývajících se rostlinnou a živočišnou výrobou. Tvorba a zpracování dotazníků probíhalo s pomocí serveru www.google.com, skrze aplikaci Google Docs. Grafy byly vytvořeny pomocí aplikace Microsoft Excel. Dotazník obsahoval celkem 9 otázek, z nichž 5 bylo zaměřeno na zjištění jejich specializace a jestli se jedná o vývozce. Další otázky se pak týkaly konkrétních informací, které korespondovaly s cílem bakalářské práce.

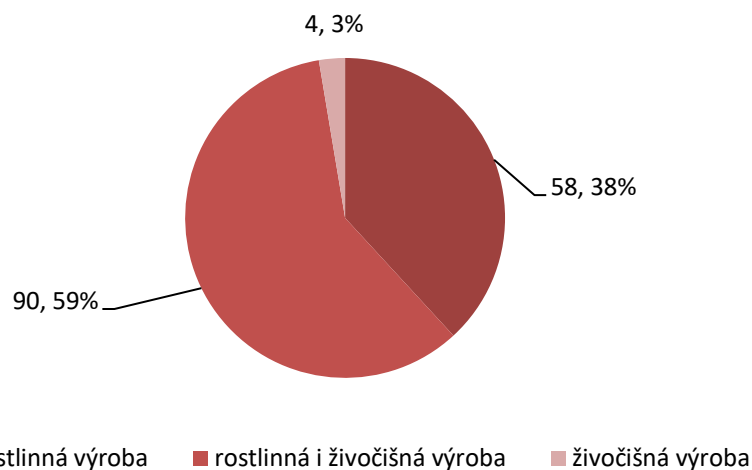
4.3.1 Zpracování dat

Celkem bylo osloveno 865 zemědělců v České republice. Výsledky dotazníků byly shromážděny a zpracovány v Microsoft Excel. I přes velký počet dotázaných odpovědělo pouze 152 zemědělců, což odpovídá 17,5% míře návratnosti.

Otázka č. 1

Jaká je vaše specializace?

Graf 11: Specializace respondentů

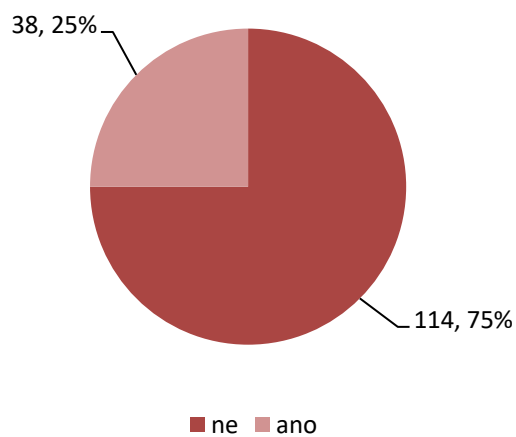
Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka číslo 1 sloužila pouze k zjištění specializace zemědělců, kteří odpoví na dotazník. Z odpovědí vyplývá, že 59 % dotazovaných se zabývá rostlinnou i živočišnou výrobou, 38 % pouze rostlinnou a 4 % pouze živočišnou.

Otázka č. 2

Pěstujete mák setý?

Graf 12: Počet pěstitelů máku setého z celkového počtu respondentů

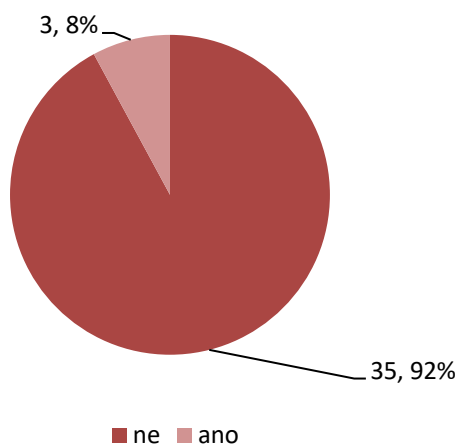
Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 2 sloužila ke zjištění, kolik z respondentů na dotazník je pěstiteli máku setého, kteří se musí těmito legislativními opatřeními řídit. Tato otázka se týkala pouze těch, kteří v otázce č. 1 zodpověděli rostlinná výroba nebo rostlinná a živočišná výroba.

Otázka č. 3

Zabýváte se exportem sklizené úrody máku setého do zahraničí?

Graf 13: Počet vývozců máku setého z celkového počtu respondentů

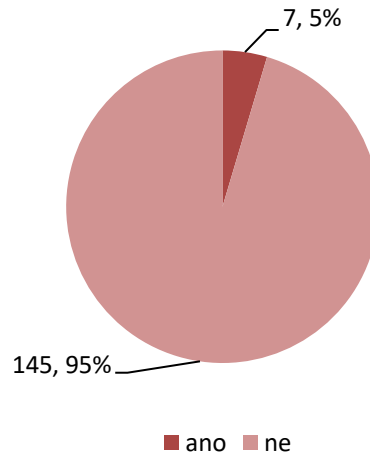
Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 3 sloužila ke zjištění, kolik z pěstitelů máku, kteří odpověděli na dotazník, také sklizenou úrodu vyváží do zahraničí, tudíž se řídí hlavně i opatřeními týkající se mezinárodního obchodu. Tato otázka se týkala pouze těch, kteří v otázce č. 2 odpověděli ano.

Otázka č. 4

Pěstujete konopí?

Graf 14: Počet pěstitelů konopí z celkového počtu respondentů

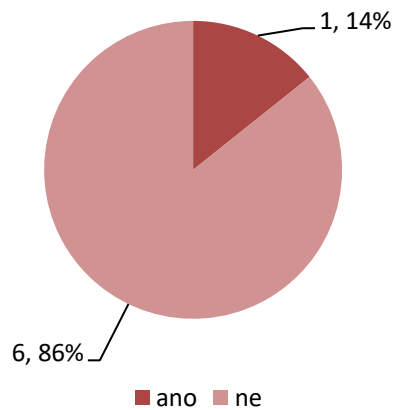
Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 4 sloužila ke zjištění, kolik z respondentů na dotazník je pěstiteli konopí, kteří se musí těmito legislativními opatřeními řídit. Tato otázka se týkala pouze těch, kteří v otázce č. 1 odpověděli rostlinná výroba nebo rostlinná a živočišná výroba.

Otázka č. 5

Zabýváte se exportem sklizené úrody konopí do zahraničí?

Graf 15: Počet vývozců konopí z celkového počtu respondentů

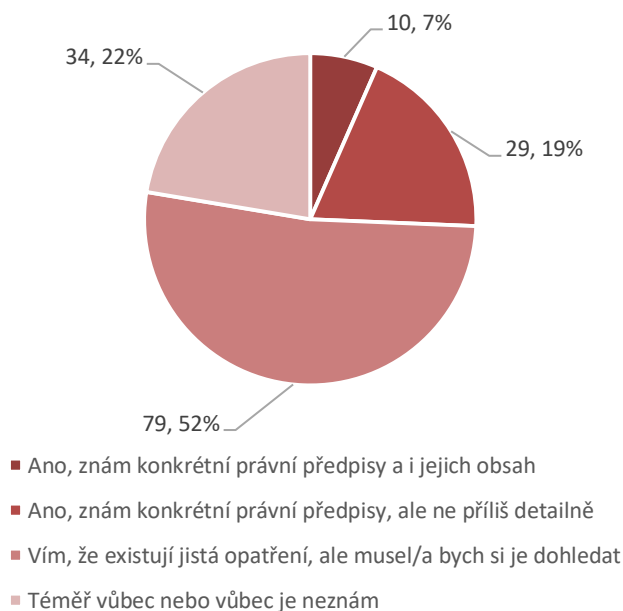
Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 5 sloužila ke zjištění, kolik z pěstitelů konopí, kteří odpověděli na dotazník, také sklizenou úrodu vyváží do zahraničí, tudíž se řídí hlavně i opatřeními týkající se mezinárodního obchodu. Tato otázka se týkala pouze těch, kteří v otázce č. 4 odpověděli ano.

Otázka č. 6

Jste dostatečně obeznámeni se současnou legislativou týkající se pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu?

Graf 16: Znalost respondentů legislativních opatření

Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 6 sloužila ke zjištění znalostí zemědělců o legislativních opatření ohledně pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu. Dle mého předpokladu, přesné právní předpisy znají hlavně pěstitelé máku setého a konopí. Na tuto odpověď zodpovědělo 10 % dotázaných. 19 % zná předpisy, ale ne příliš detailně, 52 % z dotazovaných o nich ví, ale museli by si je dohledat a 22 % je nezná téměř vůbec.

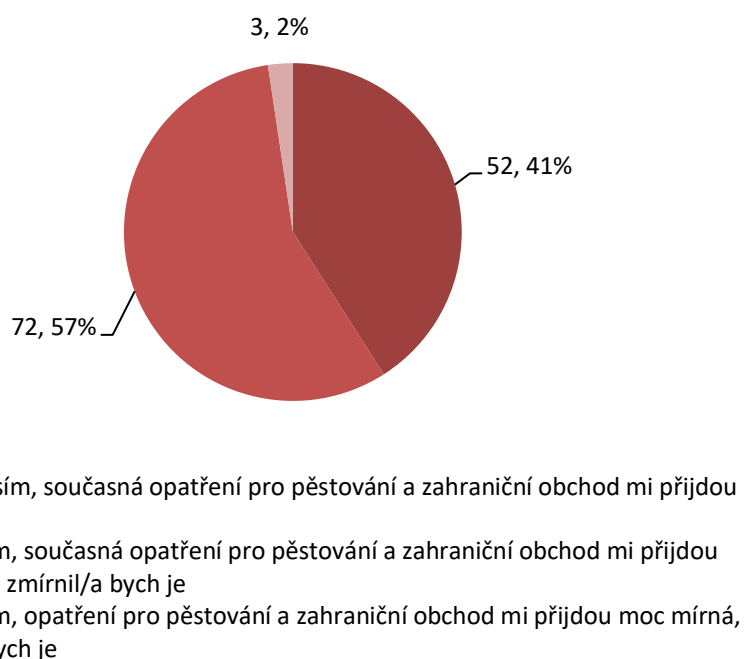
Pokud se zaměříme pouze na pěstitele máku setého a konopí, kterých odpovědělo dohromady 45, tak zjistíme, že pouze 20 % z nich zná přesné právní

předpisy. Dalších 40 % je konkrétně zná, ale ne příliš detailně, 36% o nich ví, ale museli by si je dohledat a 4 % je neznají téměř vůbec.

Otázka č. 7

Souhlasíte se současnou právní legislativou spojenou s pěstováním máku setého a konopí a jejich zahraničním obchodem?

Graf 17: Celkový názor respondentů na legislativu

Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 7 sloužila ke zjištění názorů zemědělců na současnou legislativu týkající se pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu. Tato otázka byla nepovinná a neodpovídali na ní ti, kteří vůbec neznají legislativní opatření. Na otázku odpovědělo 127 ze 152 dotazovaných. Z dotazníku vyplynulo, že nejvíce zemědělců, a to 57 %, je pro zmírnění současných opatření, která jim přijdou moc přísná. 52 % zemědělců přijdou zavedená opatření dostačující a neměnili by je a 2 % hlasovala pro zpřísnění.

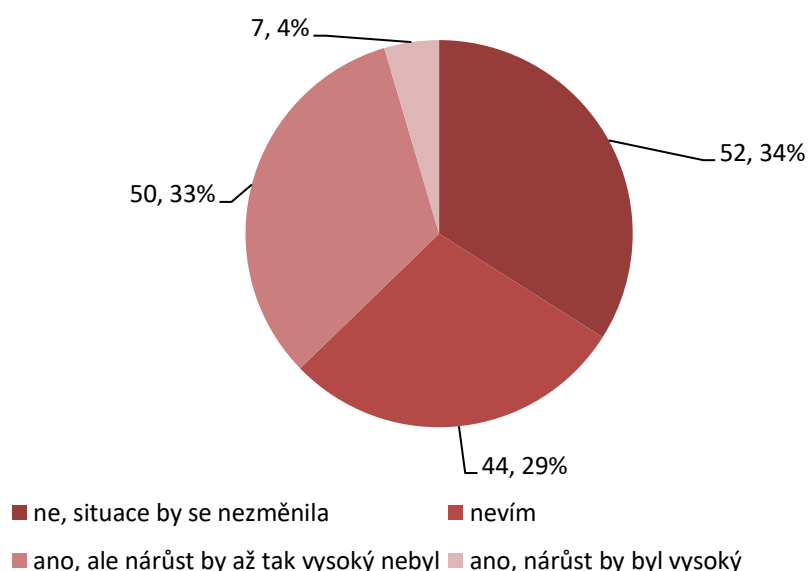
Pokud se zaměříme pouze na pěstitele máku setého a konopí, kteří odpověděli na dotazník, tak 38 % z nich je pro zmírnění současných legislativních opatření a podle 62 % jsou dostačující. Na tuto otázku odpovědělo všech 45 pěstitelů máku setého a konopí, kteří dotazník vyplnili.

Z dalšího hlediska můžeme vzít pouze ty zemědělce, kteří znají konkrétní právní předpisy. Dohromady jich na tento dotazník odpovědělo 39. Z nich 48 % se domnívá, že jsou současná legislativní opatření dostačující a 52% je pro jejich zmírnění.

Otázka č. 8

Pokud by došlo k odstranění části opatření současné legislativy týkajících se pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu, myslíte si, že by došlo ke zvýšení jejich pěstování a exportu v ČR?

Graf 18: Názor respondentů na zmírnění legislativních opatření

Zdroj: vlastní výzkum, 2017

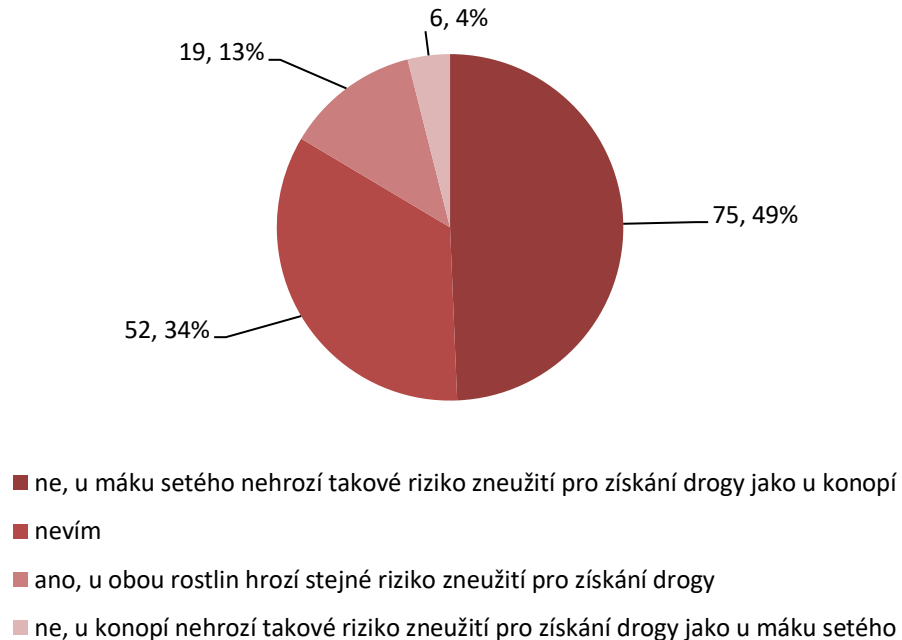
Otázka č. 8 sloužila ke zjištění názorů zemědělců na změnu týkající se zvýšení pěstování a exportu máku setého a konopí v případě zmírnění současných legislativních opatření. Nejvíce dotázaných (34 %) si myslí, že by situace zůstala beze změny. Dále 33 % je názoru, že by nastal nárůst pěstitelů s mákem setým a konopím, ale nebyl by vysoký. 7% se domnívá, že nárůst by naopak vysoký byl a 29 % si není jisto.

Pokud se zaměříme pouze na pěstitele máku setého a konopí, kteří odpověděli na dotazník, tak 57 % z nich si myslí, že by se situace nezměnila, 27 % by očekávalo nárůst, 4 % vysoký nárůst a 12 % si není jisto. Na tuto otázku odpovědělo všech 45 pěstitelů máku setého a konopí, kteří dotazník vyplnili.

Otázka č. 9

Měla by současná legislativní opatření týkající se pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu platit pro obě rostliny stejně?

Graf 19: Názor respondentů na rovnocenné opatření pro mák i konopí

Zdroj: vlastní výzkum, 2017

Otázka č. 9 sloužila ke zjištění názorů zemědělců na to, zdali by současná legislativní opatření týkající se pěstování máku setého a konopí a jejich zahraničního obchodu měla stejně platit pro obě rostliny, jelikož obě mohou být zneužity k získání drogy. 13 % si myslí, že by měla platit pro obě, ale většinových 49 % hlasovalo pro zmírnění opatření u máku oproti konopí, jelikož si myslí, že u něj nehrozí takové zneužití pro získání drogy jako u konopí. 4 % dotazovaných hlasovalo pro zmírnění opatření u konopí a 34% si není jisto.

Pokud se zaměříme pouze na pěstitele máku setého a konopí, kteří odpověděli na dotazník, tak 53 % je pro zmírnění opatření u máku setého, 11 % pro zmírnění opatření u konopí, 11 % si myslí, že by měla platit pro obě rostliny a 24 % si není jisto. Na tuto otázku odpovědělo všech 45 pěstitelů máku setého a konopí, kteří dotazník vyplnili.

5. Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce byla analýza trhu s mákem setým a konopím a role Celní správy při jeho kontrole. Dílčím cílem bylo zjistit pomocí dotazníkového šetření znalost českých zemědělců ohledně legislativních opatření, které se týkají pěstování a zahraničního obchodu máku setého a konopí a jejich názory na tuto legislativu a její změny.

Celní správa přebrala 1. 1. 2005 kompetenci, která spočívá v kontrole pěstování konopí a máku setého a jejich vývozu a dovozu. Osoby pěstující mák setý a konopí na celkové ploše větší než 100 m² mají tzv. ohlašovací povinnost, která obnáší předat hlášení o výměře pozemků, na kterých budou mák setý a konopí pěstovány, údaje o množství sklizené makoviny nebo konopí a údaje o způsobu a rozsahu jejich zneškodnění. Tyto informace pěstitelé vyplňují na příslušné formuláře. Celní úřad poté kontroluje, jestli údaje souhlasí a dále průběžně provádí kontrolu ohledně sklizně a nakládání s makovinou nebo konopím včetně skladování, likvidace a přepravy v rámci dovozu a vývozu.

Pěstování máku setého je v České republice tradicí a na celém našem území se nachází mnoho ploch osetých právě touto rostlinou. I přesto počet pěstitelů u nás v předchozích letech převážně klesal, ale i tak se jejich počet začíná v poslední době zase zvyšovat. Stejně tak se vyvíjí objem sklizně.

V zahraničním obchodě České republiky s komoditou semena maková (i drcená) s kódem zboží 120791 převládá značně vývoz nad dovozem. Hlavními dovozci semen makových do České republiky jsou Maďarsko, Slovensko, Polsko a Španělsko. Dalšími zeměmi odkud se dováží větší množství jsou Rakousko, Austrálie, Čína, Turecko, Francie nebo Nizozemsko. Vývoz semen makových je podstatně vyšší a zeměmi, kam se vyváží nejvíce, jsou Rusko, Rakousko a Polsko. Mezi další významné vývozce patří Slovensko, Ukrajina, Nizozemsko, Rumunsko nebo Maďarsko

Pěstování konopí v České republice už tradicí není a na našem území se nachází velmi málo pěstitelů této rostliny. Ovšem i přesto se jejich počet v posledních letech stále zvyšuje. Konopí má široké uplatnění zejména v lékařském průmyslu, při výrobě pevných vláken, technického oleje, papíru nebo poslouží jako krmivo pro ptactvo. Sklizená plocha se pohybuje především kolem průměru 250 hektarů.

Na rozdíl od máku setého, u konopí převládá u nás v zahraničním obchodě dovoz nad vývozem. Komodity konopí právě surové zpracované nespředené s kódem zboží 5302 se u nás dováží čím dál více, a tudíž její dovoz v posledních letech stále roste. Hlavními dovozci konopí do ČR jsou Francie, Německo a Belgie. Mezi další větší dovozce patří Itálie, Rakousko, Spojené království nebo Nizozemsko. O vývozu se určitý vývoj najít nedá, jelikož jsou zde různé roční výkyvy. Od nás se konopí vyváží převážně do Polska, Slovenska a Německa a dále pak do Spojeného království, Rakouska, Belgie nebo Nizozemska.

Pokud se podíváme na mezinárodní obchod mezi Evropskou unií a třetími zeměmi s mákem setým a konopím, tak u obou rostlin převládá též vývoz nad dovozem. Nejvíce semen makových se do Evropské unie dováží z Turecka, Austrálie a Čína a vyváží do Ruska, Spojených států amerických a na Ukrajinu. Naopak konopí se do Evropské unie dováží nejvíce z Egypta, Číny a Ukrajiny a vyváží do Turecka, Spojených států amerických a Švýcarska.

Dílním cílem bylo zjištění pomocí dotazníkového šetření znalosti českých zemědělců legislativy, která upravuje pěstování a mezinárodní obchod s mákem setým a konopím, a jejich celkového názoru na její úpravu a změny. Na dotazník odpovědělo celkem 152 respondentů, z nichž 45 bylo pěstiteli máku setého nebo konopí.

Z celkového pohledu není většina českých zemědělců obeznána s legislativními opatřeními u máku setého a konopí, pouze o nich ví. Většina jich je pro zmírnění legislativních opatření, a pokud by k tomu došlo, tak dle jejich názoru by došlo k růstu pěstitelů a exportu nebo by se situace nezměnila. Dle většiny respondentů by měli být pro mák mírnější opatření než pro konopí, jelikož u něj nehrozí takové zneužití pro výrobu drogy jako u konopí.

Pracovní hypotézy

Mezinárodní obchod s mákem setým je vyšší než mezinárodní obchod s konopím jak z hlediska České republiky, tak z hlediska Evropské unie.

- Hypotéza byla potvrzena. Česká republika patří k zemím, ve kterých se nejvíce pěstuje mák setý, a proto je velké množství úrody vyváženo do zahraničí, ale samozřejmě i dováženo ke zpracování v potravinářském průmyslu. Z hlediska Evropské unie platí to samé, jelikož se pěstuje hojně i v dalších zemích např. v Polsku, Maďarsku nebo Španělsku.

Vyvezené a dovezené množství máku setého se pohybuje v rozmezí tisíce až desetitisíce tun a takovýchto hodnot mezinárodní obchod s konopím nedosahuje. V České republice se pěstuje ojediněle a zahraniční obchod s konopím v naší zemi dosahuje nízkých hodnot. Ani na poli Evropské Unie nedosahuje vývoz a dovoz konopí takových hodnot jako mák. Ovšem jeho čím dál větší využití v lékařském průmyslu nebo zpracovatelském průmyslu může v budoucnu jeho mezinárodní obchod zvýšit.

Většina českých zemědělců je jen částečně obeznámena s legislativou, která upravuje pěstování a mezinárodní obchod s mákem setým a konopím a zároveň jsou pro její zmírnění.

- Hypotéza byla potvrzena. Z dotazníkového šetření, které se týkalo zjištění znalostí a názoru českých zemědělců na legislativu upravující pěstování máku setého a konopí vyplynulo, že většina českých zemědělců o těchto opatřeních ví, ale nemá přílišné detailní informace. Při otázce na změnu legislativních opatření, je většina pro jejich zmírnění, jelikož se jim zdají příliš přísné pro tyto pěstitele, kteří musí všechny informace o své činnosti hlásit Celní správě, která neustále kontroluje jejich činnost.

6. Summary and keywords

The bachelor thesis focuses on the international trade with opium poppy and cannabis. At the beginning of the thesis the term of the international trade is explained and the instruments for regulation of the international trade are described here. Also the information about the legislation that regulates international trade with opium poppy and cannabis are provided here. This information is gathered from the books and internet sources. The primary aim of the thesis is to analyze the international trade with opium poppy and cannabis and discover the competencies of the customs administration. The secondary aim is to find out the knowledges and opinions of farmers in the Czech Republic about the legislation that regulates the cultivation and international trade with opium poppy and cannabis by using the form of questionnaire. The data about the export and import of opium poppy and cannabis in the Czech Republic and European Union are gathered from the official site of the Czech Statistical Office and Market Access Database. The collected data are analysed and processed into the graphs in Microsoft Excel. The results from the graphs are evaluated on the basis of the stated goals.

Key words: international trade; opium poppy; cannabis

Bakalářská práce je zaměřena na mezinárodní obchod s mákem setým a konopím. Na začátku práce je vysvětlen termín mezinárodní obchod a nástroje k regulaci mezinárodního obchodu jsou zde popsány. Také informace o legislativě, která upravuje pěstování a mezinárodní obchod s mákem setým a konopím, jsou zde uvedeny. Tyto informace jsou čerpány z knih a internetových zdrojů. Hlavním cílem práce je analýza trhu s mákem setým a konopím a zjištění kompetencí celní správy. Sekundárním cíle je zjištění znalostí a názorů zemědělců v České republice ohledně legislativy, která upravuje pěstování a mezinárodní obchod s mákem setým a konopím, a to formou dotazníku. Data o vývozu a dovozu máku setého konopí v České republice a Evropské unii jsou čerpány z internetových stránek Českého statistického úřadu a z Market Access Database. Sebrané informace jsou analyzovány a zpracovány do grafů v Microsoft Excel. Výsledky grafů jsou vyhodnoceny na základě stanovených cílů.

Klíčová slova: mezinárodní obchod; mák setý; konopí

7. Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

Benáček, V. (1997). *Ekonomie mezinárodního obchodu*. Praha: Vysoká škola ekonomická.

Beneš, V. (2004). *Zahraniční obchod: [příručka pro obchodní praxi]*. Praha: Grada.

Dvořák, P. (1999). *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická.

Holland, J. (c2014). *Tráva: kompletní průvodce světem marihuany v medicíně, vědě, kultuře a politice*. Hodkovičky [Praha]: Pragma.

Kalínská, E. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada.

Klabouchová, I. (1999). *Clo a původ zboží* (Vyd 2. aktualiz. a dopl.). Praha: Polygon.

Krugman, P. R. (2000). *Rethinking international trade*. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Kubánek, V. (2008). *Konopí a mák: (pěstování, výroby, legislativa)*. Brno: Tribun EU.

Machková, H., Černošlávková, E., & Sato, A. (2003). *Mezinárodní obchodní operace*. Praha 7: Grada Publishing, a.s.

Miovský, M. (2008). *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. Praha: Grada.

Svatoš, M. (2009). *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada.

Vašák, J. (2010). *Mák*. Praha: Powerprint.

Internetové zdroje:

Dovozní kvóty - úvod. (nedatováno). Získáno 4. 12 2016, z Ekonomie otázky:
<http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/dovozn-kvty-vod.html>

Electronic Customs. (30. 11 2014). Získáno 4. 12 2016, z Celní správa České republiky:
<https://www.celnisprava.cz/cz/clo/e-customs/Stranky/default.aspx>

Embargo. (nedatováno). Získáno 4. 12 2016, z Global Negotiator:
<http://www.globalnegotiator.com/international-trade/dictionary/embargo/>

Export (v ekonomice). (9. 2 2015). Získáno 8. 12 2016, z ManagementMania:
<https://managementmania.com/cs/export-v-ekonomice>

Konopí seté. (nedatováno). Získáno 20. březen 2017, z Květena ČR:
<http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=185>

Mák setý. (nedatováno). Získáno 20. březen 2017, z Květena ČR:
<http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=228>

Mák setý a konopí. (16. listopad 2016). Získáno 20. březen 2017, z Celní správa České republiky: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/spolecne-zemedelske-politiky-a-zvlastnich-kompetenci/Stranky/mak-sety-a-konopi.aspx>

O české CS. (17. srpen 2015). Získáno 20. březen 2017, z Celní správa České republiky:
<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>

Tisková zpráva celní správy České republiky. (7. duben 2005). Získáno 20. březen 2017, z Celní správa České republiky: <https://www.celnisprava.cz/cz/crbrno/tiskove-zpravy/2005/Stranky/050407a.aspx>

V drogové kriminalitě byl loni v Česku problém hlavně pervitin. (4. 3 2016). Získáno 7. 12 2016, z České noviny: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/v-drogove-kriminalite-byl-loni-v-cesku-problem-hlavne-pervitin/1322553>

Význam autonomních a smluvních nástrojů . (nedatováno). Získáno 4. 12 2016, z Finance, bankovníctví: <http://finance-bankovnictvi.studentske.cz/2008/05/vznam-autonomnch-smluvnch-nstroj.html>

Zahraniční obchod - Metodika. (7. 12 2016). Získáno 8. 12 2016, z Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/csu/czso/zo>

Zahraniční obchod. (13. duben 2015). Získáno 8. prosinec 2016, z Český statistický úřad: https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozím_ekon

8. Seznam grafů

Graf 1: Sklizená plocha máku setého.....	21
Graf 2: Počet pěstitelů máku setého.....	22
Graf 3: Dovoz semene makového do ČR.....	23
Graf 4: Vývoz semene makového z ČR.....	24
Graf 5: Mezinárodní obchod s mákem setým mezi EU a třetími zeměmi	25
Graf 6: Sklizená plocha konopí	27
Graf 7: Počet pěstitelů konopí	28
Graf 8: Množství dovezeného konopí do ČR	29
Graf 9: Množství vyvezeného konopí z ČR	30
Graf 10: Mezinárodní obchod s konopím mezi EU a třetími zeměmi.....	31
Graf 11: Specializace respondentů	33
Graf 12: Počet pěstitelů máku setého z celkového počtu respondentů	33
Graf 13: Počet vývozců máku setého z celkového počtu respondentů	34
Graf 14: Počet pěstitelů konopí z celkového počtu respondentů.....	35
Graf 15: Počet vývozců konopí z celkového počtu respondentů.....	35
Graf 16: Znalost respondentů legislativních opatření	36
Graf 17: Celkový názor respondentů na legislativu.....	37
Graf 18: Názor respondentů na zmírnění legislativních opatření	38
Graf 19: Názor respondentů na rovnocenné opatření pro mák i konopí.....	39